Адыгэ макъ

№ 69 (19583)

2010-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 14

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Президентым изэIукIэгъухэр

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан зэIухыгъэ акционер обществэу, агентствэу «Роспечать» зыфиIорэм игенеральнэ директор иапэрэ гуадзэу Виктор Кокоревымрэ мы агентствэм икъутамэу Краснодар краим щыIэм ипащэу Николай Черкашинымрэ тыгъуасэ IофшIэгъу зэIукIэгъу адыриIагъ. Гъэзетхэр, журналхэр, нэмыкI продукциер зыщащэн алъэкIыщт киоскхэр, минимаркетхэр Адыгеим имуниципальнэ образованиехэм къащызэIухыгъэным епхыгъэ Iофыгъохэм, а лъэныкъомкIэ зэдэлэжьэнхэ зэралъэкIыщтым бгъуитIур атегущыIагъ.

Виктор Кокоревым къызэриIуагъэмкIэ, агентствэр зызэхащагъэр 2008-рэ илъэсым илъэс 90-рэ хъугъэ. КIэтхэным хэхьоныгъэхэр егъэшIыгъэнымкIи ащ IэпыIэгъу фэхъуныр ары пшъэрылъ шъхьаIэу апашъхьэ щытыр. АщкIэ УФ-м ипочтэ зэзэгъыныгъэ дашIыгъэу зэдэлажьэх. Джырэ уахътэ ехъулIэу тхылъ тедзэпIэ мини 3-м ехъумэ Iоф адашIэ, IэкIыб хэгъэгухэмрэ тикъэралыгъорэ къащадагъэкIырэ гъэзетхэр ыкIи журналхэр (зэкIэмкIи мини 6-м кIахьэу) цIыфхэм альагъэIэсы. Урысыем имызакъоу, СНГ-м хэхьэрэ къэралыгъохэми зэпхыныгъэ адыряI. Мы аужырэ илъэситфым розничнэ щэным зегъэушъомбгъугъэным анаIэ тырагъэты, ащкIэ УФ-м ишъолъыр 19-мэ Iоф адашIэ. Ахэм ащыщых Москва, Санкт-Петербург, республикэу Татарстан, Ростов хэкур, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэр, нэмыкIхэри. КIэтхэгъу кампаниер ащэрэ гъэзетхэмрэ журналхэмрэ зэрэIуагъэкIырэр зэнэкъокъу шIыкIэм тетэу республикэм щызэхэщэгъэныр, ащ шIуагъэу къытын ылъэкIыщтхэр цIыфхэм агурыгъэIогъэныр мэхьанэшхо зиIэ лъэныкъохэм ащыщэу Москва къикIыгъэ лIыкIом къыгъэнэфагъ.

Джыдэдэм агентствэм епхыгъэу Краснодар край закъом киоск 700 фэдизмэ Iоф щашIэ. ЗэрагъэнэфагъэмкIэ, апэрэ уцугъом тиреспубликэ мыщ фэдэ щэпIэ чIыпIэ 35-рэ къыщызэIуахыщт, нэужым Iофхэр зэрэлъыкIуатэрэм елъытыгъэу ахэм ахагъэхъон алъэкIыщт. Проектым ишIуагъэкIэ нэбгырэ 80-мэ IофшIэпIэ чIыпIэхэр агъотыщтых. Регионхэм къащадагъэкIырэ гъэзетхэм ыкIи журналхэм анахьэу анаIэ зэратырагъэтырэр къыдэлъытагъэу, а шIыкIэри Адыгеим щагъэфедэн агу зэрэхэлъыр В.Кокоревым къыIуагъ.

— Зигугъу къэшъушIыгъэ проектым мэхьанэшхо иIэу сэлъытэ ыкIи ащ десэгъаштэ, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан. — ЗэкIэми анахь шъхьаIэр ащ цIыф къызэрыкIохэм яфедэ хэлъыныр ары. Уасэу жъугъэуцухэрэр нахь пыут зыхъукIэ цIыфэу къышъоуалIэхэрэм япчъагъэ зэрэхэхъощтым щэч хэлъэп. Ащ фэдэ екIолIакIэ жъугъэфедэнэуи сикъышъущэгугъы. Киоскэу къызэIушъухыщтхэр тиреспубликэ имуниципальнэ образованиехэм яархитектурэ диштэу щытынхэ фае. НэмыкI упчIэу къэуцухэрэмкIэ IэпыIэгъу тыкъышъуфэхъущт.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

ЩытхъуцIэ къыфагъэшъошагъ

Урысые къэралыгъо телерадиокомпанием иунашъокIэ Адыгэ къэралыгъо телевидением итхьаматэ игуадзэу Псэунэкъо Заурбый Хьисэ ыкъом щытхъуцIэу «УФ-м зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи массовэ коммуникациехэмкIэ и Министерствэ зэпхыныгъэхэмкIэ имастер» (мастер связи) зыфиIорэр къыфагъэшъошагъ.

ТизэIукIэгъу гъэшIэгъонхэр

ЯшIэныгъэ хагъахъо

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей кIэщакIо фэхъуи «Целый мир в ладошках» зыфиIорэр мэлылъфэгъум и 13-м къызэIуахыгъ. АР-м иеджэпIэ-интернат чIэсхэу дэеу зылъэгъухэрэр, зэхэзымыхыхэрэр мыщ къырагъэблэгъагъэх.

Псауныгъэм изытет емылъытыгъэу хэткIи Лъэпкъ музеир зэрэзэIухыгъэр зэхэщакIохэм гупшысэ шъхьаIэу Iофтхьабзэм щыпхырагъ. Музеим инаучнэ IофышIэхэр, кIэлэцIыкIу тучанэу «Катюшар», сабыйхэм ятворчествэ зыщыхагъэхъорэ Гупчэу Мыекъуапэ дэтыр, искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэу N 1-р, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудентхэр зэгъусэхэу сабыйхэм мэфэкI шъыпкъэ афызэхащагъ. Пшысэхэм къахэхыгъэ къэшIыгъохэр къагъэлъэгъуагъэх, орэдхэр къаIуагъэх.

Мэфищым къыкIоцI сабыйхэр археологием, тарихъым нэIуасэ афашIыщтых, музеим иэкспонатхэм апылъ тарихъыр къафаIотэщт. Ежь сабыйхэм яIэпIэсэныгъэ зыщагъэфедэн алъэкIыщт къэгъэлъэгъонэу «ЩыIэныгъэм ибзэпсхэр» зыфиIорэмкIэ Iофтхьабзэр зэфашIыжьыщт. КIэлэцIыкIу тучанэу «Катюшам» къафишIыгъэ шIухьафтынхэмкIэ сабыйхэр агъэгушIощтых.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

2010-рэ илъэсым иятIонэрэ мэзих гъэзеткIэтхэгъур макIо!

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ИНЫБДЖЭГЪУ ЛЪАПIЭХЭР!

Федеральнэ почтэм икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм иотделениехэм, ООО-у «Адыгея-Интерсвязь» зыфиIорэм икиоскхэм ыкIи «Адыгэ макъэм» иредакцие дэжь щыт киоскым лъэпкъ гъэзетыр мэзихрэ къышъуфэкIоным фэшI мыщ фэдэ уасэхэмкIэ почтэм иотделениехэм шъуащыкIэтхэн шъулъэкIыщт:

— индексэу 52161-р зытетэу тхьамафэм 5 къыдэкIырэ гъэзетэу нэкIубгъуий хъурэм — **сомэ 399-кIэ;**

— индексэу 52162-р зытетым (фэгъэкIотэныгъэ зиIэхэм апае) — **сомэ 380-рэ чапыч 88-кIэ;**

— индексэу 14289-р зытетэу **тхьамафэм зэ къыдэкIырэ бэрэскэшхо номерэу телепрограммэр зыдэлъыщтым — соми 150-кIэ.**

«Адыгэ макъэм» иредакцие дэжь щыт киоскым тигъэзет къыщишъутхыкIын шъулъэкIыщт **соми 138-кIэ.** (Мыщ щыкIатхэхэрэм ежь-ежьырэу гъэзетыр киоскым чIахыжьызэ ашIыщт);

ООО-у «Адыгея-Интерсвязым» икиоскхэм шъуащыкIэтхэн шъулъэкIыщт **соми 150-кIэ;**

Корпоративнэ шIыкIэм тетэу къалэу Мыекъуапэ дэт хъызмэтшIапIэхэм, организациехэм, учреждениехэм гъэзет **экземпляр 15-м къыщымыкIэу ащыкIатхэхэрэм — сомэ 200-кIэ.**

ШЪУКIАТХ ЛЪЭПКЪ ГЪЭЗЕТЫМ!

Бизнесым амалыкIэхэр ищыкIагъ

Предпринимательствэм ылъэныкъокIэ къэралыгъо хьакъулахь гъэIорышIэнымкIэ къулахь гъэIорышIэныр на - хьышIоу гъэпсыгъэным фэгъэхьыгъэ «Iэнэ хъурае» тыгъуасэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым щыкIуагъ. Ащ кIэщакIо фэхъугъ мы университетым ифинанс-экономикэ факультет, экономическэ теориемкIэ ыкIи дунэе экономикэмкIэ икафедрэ.

«Iэнэ хъураер» къызэIуихыгъ ыкIи зэрищагъ университетым экономическэ теориемкIэ ыкIи дунэе экономикэмкIэ икафедрэ ипащэу, профессорэу ТхьакIущынэ Эдуард. Зэхахьэм къырагъэблэгъагъэх федеральнэ хэбзэIахь къулыкъум и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм

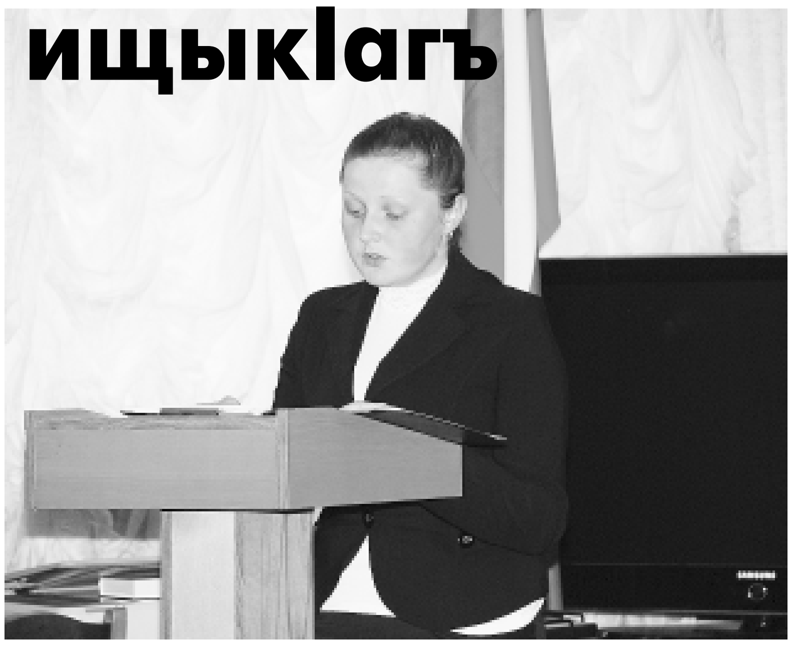

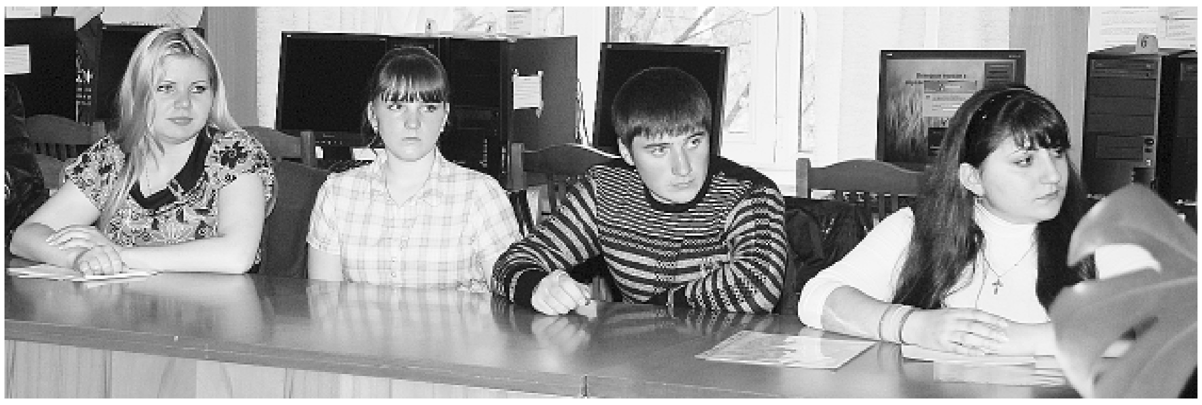

ипащэ игуадзэу Дэргушъэо Аскэрбый, АР-м экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэ игуадзэу Цуамыкъо Мурат, мы университетым ифинанс-экономикэ факультет идеканэу Ешыгоо Светланэ, нэмыкIхэри.

Урысыем хэбзэIахь политикэу илъыр зыфэдэм, бизнес цIыкIум пылъхэм хэбзэIахьхэм алъэныкъокIэ IэпыIэгъу ятыгъэным, хэбзэIахьхэм ясистемэ Урысыем щыгъэпсыгъэным афэгъэхьыгъэу студентхэм докладхэр къашIыгъэх.

Нэужым чIыпIэ хэбзэIахьхэм яугъоин епхыгъэ Iофыгъохэм, бизнес цIыкIум хэушъхьафыкIыгъэ фэгъэкIотэныгъэу иIэхэм, хьакъулахьхэм ятынкIэ къэуцурэ гумэкIыгъохэм, нэмыкI лъэныкъохэм афэгъэхьыгъэ упчIэу студентхэм къатыгъэхэм яджэуапхэр къэзэрэугъоигъэ специалистхэм къаратыжьыгъэх.

КIАРЭ Фатим.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъ.

Непэрэ Урысыер ныбжьыкIэхэм яеплъыкIэкIэ

Адыгеим ижурналист ныбжьыкIэхэм азыфагу щызэхащэгъэ республикэ зэнэкъокъум джары зэреджагъэхэр. Ащ кIэщакIо фэхъугъ Адыгэ Республикэм ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет. Iофтхьабзэм хэлэжьэнхэ алъэкIыщт гурыт ыкIи апшъэрэ еджапIэхэм къащадагъэкIырэ гъэзетхэм, республикэ ыкIи район СМИ-хэм якорреспондентхэр, журналистикэм ифакультет щеджэхэрэр, нэмыкIхэри. Шапхъэу пылъ закъор — ахэм аныбжь илъэс 14-м къыщегъэжьагъэу илъэс 30-м нэсын фае.

Зэнэкъокъум къыдыхэлъытагъэу журналист ныбжьыкIэхэм яIофшIагъэхэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ къагъэлъэгъон алъэкIыщт. Непэрэ Урысыем хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ амалэу щыIэхэр, ныбжьыкIэхэм ащ чIыпIэу щаубытын фаер, къыткIэхъухьэрэ лIэужхэр патриотэу пIугъэнхэр, наркоманием, аркъым апэшIуекIогъэныр, социальнэ мэхьанэ зиIэ нэмыкI гумэкIыгъохэм ядэгъэзыжьын епльыкIэу фыряIэр мы сэнэхьатым зищыIэныгъэ гъогу езыпхы зышIоигъохэм къыраIотыкIын алъэкIыщт.

ЗэхэщакIохэм зэрагъэнэфагъэмкIэ, зэнэкъокъур мэлылъфэгъум и 1-м къыщегъэжьагъэу тыгъэгъазэм и 1-м нэс кIощт. ХагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр къыдэзыххэрэм дипломхэр ыкIи шIухьафтынхэр афагъэшъошэщт.

(Тикорр.).

Тхьэпэ дадзэхэр къаратыжьхэрэп

«Сипшъэшъэжъые ыныбжь илъэсищ зэхъум кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм чIэзгъэхьанэу сщагъэ. Ащ сабыим игражданствэ зэрытхэгъэ тхылъ язгъэлъэгъун фаеу, арымырымэ амыштэщтэу къыщысаIуагъ. Тэрэза ар?» — С. Кузнецовар къыкIэупчIэ.

Урысыем и ОФМС икъутамэу Адыгеим щыIэм иотделэу гражданствэм, зышъхьэ езыхьыжьэжьыгъэхэм ыкIи егъэзыгъэ IофкIэ кощыгъэхэм яIофхэр зезыгъакIорэм ипащэу Хьот Зарэ а упчIэм джэуап къыретыжьы:

— 2007-рэ илъэсым мэзаем и 7-м къыщегъэжьагъэу УФ-м и Президент иунашъоу кIуачIэ зиIэ хъугъэм къызэрэдилъытэрэмкIэ, сабыйхэр къызэрэхъугъэхэр къэзыушыхьатырэ тхылъэу ахэм янэ-ятэхэм къаратырэм тхьэпэ дадзэхэр къафашIыжьыхэрэп. Джырэ уахътэм зипаспорт зыIыгъэу миграционнэ къулыкъум иIофышIэхэм яолIэгъэ цIыфым а мэфэ шъыпкъэм сабыим игражданствэ къыфыдатхэ. Урысые Федерацием игражданхэм ясабыйхэри а хэгъэгу шъыпкъэр ары зигражданхэр. 2002-рэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ къыщегъэжьагъэу сабыир къызыхъукIэ къыратырэ тхылъым (свидетельствэм) янэ-ятэхэм УФ-м игражданствэ зэряIэр къыдатхэ, ащ сабыйми урыс гражданствэ иIэу къекIы. Арышъ, ны-тыхэм нэмыкI документхэр къябгъэхьыжьэу ыкIи къаIыпхынэу ищыкIагъэп.

Шъуисабыйхэм ясвидетельствэхэр теплъэжь зиIэхэм афэдэхэмэ, шъуялъэIоу документым ыкIыб штамп тыряжъугъэгъэуцоми хъущт (2002-рэ илъэсым имэлылъфэгъу мазэ нэс къэхъугъэ кIэлэцIыкIухэм ятхылъхэр ары ащ къыхиубытэхэрэр).

Зянэ-зятэ зимыIэхэм е унагъохэм аIахыгъэхэу ащапIухэрэм ягражданствэ къыдэпхынэу уфаемэ, ищыкIэгъэ тхылъхэр япхьылIэнхэшъ мэфи 10-м къыкIоцI ар къыпфагъэпсыщт.

(Тикорр.).

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

Министерствэм зэхищэрэ Iофтхьабзэхэр

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ ыгъэнэфэгъэ планым диштэу мэлылъфэгъум и 5-м къыщегъэжьагъэу и 9-м нэс Iофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр республикэм щызэхищагъэх. Ахэм ащыщхэу анахь мэхьанэшхо зиIэхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» гъэсэныгъэмкIэ иучреждениеу «Гурыт иеджапIэу N 3»-м къычIатIупщырэ кIэлэеджакIохэм ягъэхьазырын, ахэм шIэныгъэу аIэкIэлъхэр зыфэдэм ыкIи гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ щыIэ шапхъэхэр зэрагъэцакIэрэм епхыгъэ уплъэкIунхэр зэхащагъэх. Джащ фэдэу къэралыгъо учреждениеу «Сабый ибэхэр ыкIи зылъыплъэн зимыIэ кIэлэцIыкIухэр зыщаIыгъ Адыгэ республикэ еджэпIэ-интернатым» чIэсхэр щыIэныгъэм нахь тэрэзэу хэгъэгъозэгъэнхэм пае ахэм Iоф адэзышIэрэ специалистхэр зыхэлэжьэгъэхэ семинархэр, лъэпкъ проектэу «Гъэсэныгъ» зыфиIорэм къыдыхэлъытагъэу ахъщэ шIухьафтын зэратыщт кIэлэегъэджэ анахь дэгъухэм якъыхэхын епхыгъэ Iофтхьабзэхэр министерствэм ригъэкIокIыгъэх. КIэлэцIыкIу фондэу «Виктория» зыфиIорэр ягъусэу сабый ибэхэр ыкIи ахэм ащыщхэр зыштэрэ унагъохэр психологическэу ыкIи педагогическэу ухьазырыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ регионапьнэ семинар Мыекъуапэ щыкIуагъ. Планым диштэу тапэкIи мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэхищэщтых.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ къызэритырэмкIэ, мэлылъфэгъум и 5-м къыщегъэжьагъэу и 12-м нэс республикэм бзэджэшIэгъэ 209-рэ щызэрахьагъ. Ахэр бзылъфыгъэм ебэныгъэхэу 1, тыгъуагъэхэу 40, хьункIэн бзэджэшIагъэу 5, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIэгъэ 19, нэмыкIхэри. БлэкIыгъэ тхьамафэм республикэм игъогухэм хъугъэшIэгъэ 17 къатехъухьагъэу гъогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ. Ахэм нэбгыри 2 ахэкIодагъ, нэбгырэ 17-мэ шъобжхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кIэрысхэу водитель 59-рэ къаубытыгъ.

Пенсионеркэм сомэ мини 10 шIуитыгъугъ

Мэлылъфэгъум и 8-м Мыекъуапэ щыпсэурэ пенсионеркэм иунэ цыган бзылъфыгъэ горэ къыIухьагъ. Зыныбжь хэкIотэгъэ бзылъфыгъэм иунагъо тхьамыкIагъо горэ къехъулIэн зэрилъэкIыщтыр бзэджашIэм къыхигъэщызэ, сомэ 30-кIэ ар зэрэдигъэзыжьыщтыр къыриIуагъ. Унагъом хахъо иIэ зэпытэу псэуным пае ыIозэ унэм илъ ахъщэр зэкIэ ныом гъэпцIагъэкIэ шIуишти, зигъэбылъыжьыгъ. Зэрарэу пенсионеркэм ышIыгъэр сомэ мини 10-м ехъу. Джырэ лъэхъан Мыекъопэ УВД-м иIофышIэхэр мы бзэджэшIагъэр зезыхьэгъэ цыган бзылъфыгъэм лъэхъух.

Мэлылъфэгъум и 9-м Кощхьэблэ районым хьункIэн бзэджэшIагъэ щызэрахьагъ. Зигугъу къэтшIыгъэ районым ит къутырэу «Красный» зыфиIорэм илъэс 36-рэ зыныбжь бзылъфыгъэу щыпсэурэм иунапчъэ зэрэIухыгъэр къызфагъэфеди, амыгъэунэфыгъэ бзэджэшIи 4 ибэнагъ. КIуачIэкIэ бзылъфыгъэр агъэщынэзэ, унэм илъыгъэ ахъщэмрэ сотовэ телефонымрэ тырахын гухэлъ яIагъ, ау ар бзэджашIэхэм къапэуцужьыгъ. Куо-хьаоу къыIэтыгъэм бзэджашIэхэр ыгъэщынэхи, псынкIэу загъэбылыжьыгъ. ПравэухъумэкIо органхэм зэрахьэгъэ оперативнэлъыхъон Iофтхьабзэхэм яшIуагъэкIэ бзэджэшIитIур бэ темышIэу къаубытыгъэх, ахэр бзылъфыгъэми къышIэжьыгъэх. Нэужым адрэ бзэджашIэхэри милицием иIофышIэхэм агъэунэфыгъэх. Ахэр къуаджэу Блащэпсынэ щыщых.

ТизэдэгущыIэгъухэр

КIЭМ ДИШТЭУ ТЫПСЭУЩТ, ТЫЛЭЖЬЭЩТ

Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу ЛIыхэсэ Махьмуд загъэнэфагъэр мэзэ зытIу мэхъу къодый. А пIэлъэ кIэкIым Адыгеим иэкономикэ изытет, ар зэрихьылIэрэ къиныгъохэр, апэ игъэшъыгъэн фэе лъэныкъоу щыIэныгъэм къыгъэнафэхэрэр зэхэфыгъошIухэу щымытынхэкIи мэхъу. Сыда пIомэ Махьмуд министрэ IэнатIэм Iуигъэхьащтэу икандидатурэ Президентым къыгъэлъагъуи Къэралыгъо Советым — Хасэм а Iофым щыхаплъэхэ зэхъум ТхьакIущынэ Аслъан къызэриIогъагъэу, республикэм иIэнэтIэ пстэуми анахь къинэу щыт экономикэм епхыгъэ Министерствэм урипэщэныр. Пшъы уимыIэу, чэщи мафи узыпылъын, ренэу зэкIыпIэхэм узащылъыхъун фэе лъэныкъоу ар гъэпсыгъэ. Арэу щытми, IэнатIэм IухьэгъакIэм еплъыкIэу иIэхэр, гухэлъэу ыгъэнафэхэрэр зэдгъашIэхэ тшIоигъоу, джырэблагъэ ащ упчIэ заулэкIэ зыфэдгъэзагъ.

— Махьмуд, апэрапшIэ къытфэпIуатэ тшIоигъор Адыгеим иэкономикэ щыIакIэ непэ изытет еплъыкIэу фыуиIэхэр, финанс кризисым къыздихьыгъэ къиныгъохэр гъэшъэбэгъэнхэм ыкIи экономикэм зыкъиштынырэ нэшанэ хэлъхьэгъэным пае гугъапIэхэр зэпхыгъэнхэ ыкIи пстэуми апэ игъэшъыгъэн фэе лъэныкъохэу плъытэхэрэр ары.

— Сэ сызэреплъырэмкIэ, сыд фэдэ Iофыгъо уфежьагъэми, гугъапIэу еппхыхэрэм зыкъагъэшъыпкъэжьыщт ыкIи шIуагъэ къатыщт игъом ехъулIэу ахэр ипхъухьэхэмэ ыкIи ягъэцэкIэжьын уфежьэмэ. Дунэе финанс кризисэу бэшIагъэу зигугъу ашIырэм Адыгеим щикIухьагъ пIон плъэкIыщт, ащ къыздихьыгъэ къиныгъохэр республикэм иэкономикэ зэхишIагъэхэми. ЗыгорэкIэ ащ икъиныгъохэр къытлъыIэсхэмэ тызэрэзекIон фэе шIыкIэхэм 2008-рэ илъэсым иятIонэрэ кIэлъэныкъо къыщыублагъэу зафэдгъэхьазырыщтыгъ, къызэтынэкIыгъэ илъэсым иапэрэ мазэ къыщыублагъэу кризисым пэшIуекIорэ Iофыгъохэр икъу фэдизэу зехьэгъэнхэм республикэм щыфежьэгъагъэх. АпэрапшIэ зэхащэгъагъ кризисым пэшIуекIогъэнымкIэ Республикэ штабэу Адыгеим и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан зипащэр. ЗэкIэ республикэм щызэрахьэщт Iофыгъохэу агъэнэфагъэхэр Урысые Федерацием и Правительствэ кризисым пэшIуекIогъэным телъытэгъэ Программэу ыштагъэм тегъэпсыкIыгъагъэх. Ащ тетэу бгъуитIури зэрэзэдэлажьэщтыгъэхэр ары экономикэ Iофыгъохэр гъэтэрэзыгъэнхэмкIэ хэпшIыкIэу зишIуагъэ къэкIуагъэр. Финанс кризисым пэшIуекIогъэным ехьылIэгъэ Iофыгъохэу Адыгеим щызетхьагъэхэм шIуагъэу къатыгъэр къызэтынэкIыгъэ илъэсым кIэухэу фэхъугъэхэм нафэ къашIыгъ.

— Адыгеим социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ фэхъунымкIэ сыда республикэм къыдэхъугъэу плъытэн плъэкIыщтыр? Щысэхэр нэрылъэгъуха?

— Пстэуми анахь шъхьаIэу къыхэгъэщыгъэн фаер IофшIэн зимыIэхэм япчъагъэ хэпшIыкIэу къызэредгъэIыхыгъэр ыкIи социальнэ пшъэрылъхэмрэ программэхэмрэ дгъэцэкIэжьырэ зэрэтлъэкIыгъэр ары. ЛэжьапкIэмкIэ чIыфэу ателъыгъэхэр зэрэпсаоу Адыгеим ытэгъужьыгъэх, IофшIэн зимыIэхэм япчъагъэ фэдитIукIэ нахь макIэ хъугъэ. Iофхэр къызэрыкIоу щымытыгъэх нахь мышIэми, экономикэ хэхъоныгъэхэу аужырэ илъэсхэм республикэм ышIыщтыгъэхэр къэдгъэнэжьыгъэх. Шъыпкъэ, ахэм зэрахахъорэм ипсынкIагъэ къыщымыкIагъэу пIон плъэкIыщтэп. Экономикэм ихэхъоныгъэхэм якъэгъэлъэгъокIэ шъхьаIэу щыт чIыпIэм продукциеу къыщыдагъэкIырэм ибагъэ зэрэхэхъорэ шIыкIэр. Ащ щыкIэгъэшхо зэрэфэмыхъугъэм къегъэлъагъо республикэм кIуачIэу иIэхэр зыфэдэхэр. ГущыIэм пае, 2008-рэ илъэсым ВРП-м зэрэхахъорэр проценти 114-м нэсыгъагъэмэ, 2009-рэ илъэсым проценти 102-м къыщыуцугъ. Кризисым егъэпшагъэмэ, ари хэхъоныгъэ дэеп. НэмыкI щыси щыI. 2009-рэ илъэсым чIыпIэм федэу сомэ миллиарди 4-рэ миллион 507-рэ къыщытхыжьыгъ. Ар кризисым ыпэрэ 2008-рэ илъэсым Адыгеим къыхыжьыгъагъэм сомэ миллион 461,4-кIэ нахьыб.

КъэIогъэн фае финанс кризисыр анахь лъэгэпIэ иным зылъэIэсым пшъэрылъ шъхьаIэу къэуцугъагъэр — экономикэм ипромышленнэ сектор ипроизводствэ ыкIи кадрэ кIуачIэхэр, ыужкIэ хэхъоныгъакIэхэр шIыгъэнхэм лъапсэ фэхъущтыр, къэгъэнэжьыгъэнхэр. Шъыпкъэ, чIэнагъэхэри тшIыгъэх, финанс кризисым къытигъэ къиныгъо пстэури дэгъэзыжьыгъэ хъугъэх пIон плъэкIыщтэп. Ау, зэраIоу, шIункIым ыуж нэфынэр къэлъагъоу ыублагъ. Ащ ишыхьатышIу республикэм ипромышленностэ тызыхэхьэгъэ 2010-рэ илъэсым иапэрэ мэзитIу IофшIагъэу къыгъэлъэгъуагъэр. Промышленностым имэзитIу IофшIагъэхэр 2009-рэ илъэсым иапэрэ мэзитIу егъэпшэхэмэ, проценти 114,3-м нэсыгъэх. IофшIагъэхэм а къэгъэлъэгъуакIэу яIэмкIэ Адыгеим Къыблэ федеральнэ округым хэхьэрэ регионхэм азыфагу ятIонэрэ чIыпIэр щиубытыгъ. Джа къэIогъэ пIалъэм тегъэпсыкIыгъэу пштэн хъумэ, промышленнэ комплексым ипредприятие инхэу ыкIи цIыкIухэу 24-м продукциеу къыдагъэкIырэм ибагъэ хагъэхъон алъэкIыгъ.

— Инвесторхэмрэ инвестициехэмрэ бэрэ ягугъу тэшIы. Сыдырэ лъэныкъохэр ара инвестициехэр зыщагъэлэжьэнхэ алъэкIыщтхэр ыкIи инвесторхэр нахьыбэу Адыгеим къегъэблэгъэгъэнхэм пае шъуиминистерствэ сыд фэдэ Iофыгъоха зэрихьэхэрэр?

— ЩысэхэмкIэ къезгъэжьэсшIоигъу. Аужырэ илъэсищым Адыгеим имылъку шъхьаIэ инвестициехэу сомэ миллиард 37,4-рэ халъхьагъ. Тапэрэ илъэси 5-м зэкIэ инвестициехэу республикэм щагъэфедагъэхэм ар фэдэ 1,5-кIэ анахьыб. Инвестициехэр 2008-рэ илъэсым зынэсыгъэгъэхэ лъэгапIэр гъэрекIуи къэдгъэнэжьыгъ, ары пакIошъ, тIэкIу къедгъэхъугъ. Адыгеим шъолъыр инвестиционнэ проектышхохэу 40-м ехъу щагъэцэкIэжьы. Ащ ишIуагъэкIэ къыкIэлъыкIощт пIалъэм илъэс къэс инвестициехэу дгъэфедэхэрэр сомэ миллиард 40 — 50-м нэдгъэсынхэ тлъэкIыщт. 2009-рэ илъэсым сомэ миллион 600 зыосэ инвестиционнэ проектхэр республикэм щагъэцэкIэжьыгъэх ыкIи ащ ишIуагъэкIэ IофшIэпIэ чIыпIакIэхэу 434-рэ къызэIуахыгъ.

Инвестициехэр республикэм щыгъэлэжьэгъэнхэр тиминистерствэ тапэкIи ипшъэрылъыгъ, непи ащ тетэу къэнэжьы. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, республикэм иинвестиционнэ портфель дэтлъхьащтхэр къэдгъотынхэр ыкIи ахэр ренэу дгъэкIэжьынхэр типшъэрылъ шъхьаIэу тэлъытэ. ТиIэх инвесторым имылъку зыхилъхьан ыкIи федэшIу къызыщиригъэтын ылъэкIыщт лъэныкъохэр. Ахэм ащыщых агропромышленнэ комплексыр, промышленностыр, туризмэр. Джащ фэдэу энергетикэм хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм ямылъку щагъэлэжьэн алъэкIыщтэу сэлъытэ. Непэ тиреспубликэрэ Краснодар краимрэ электричествэр зыщафимыкъурэ чIыпIэх. Тызыхэт илъэсым Кощхьэблэ районым мегаватт 26-рэ къззытыщт когенерационнэ электростанцием игъэпсын щыпагъэжьэнэу щыт. Арышъ, а лъэныкъомкIэ инвесторхэр зыщылэжьэнхэ алъэкIыщт чIыпIэр хьоо-пщау. Джащ фэдэу Теуцожь районымкIэ къутырэу КIэтыку пэгъунэгъоу республикэ технопарк щагъэпсыщт.

Къалэу Шъачэ щызэхащэрэ Международнэ инвестиционнэ форумым тиреспубликэ аужырэ илъэсхэм чанэу ахэлажьэ. Ау ащ имызакъоу, Международнэ инвестиционнэ форумышхоу «Евромани-Казань» зыфиIорэм, Международнэ инфраструктурнэ форумым, Францием икъалэу Канны амыгъэкощырэ мылъкур IугъэкIыгъэным епхыгъэ Международнэ къэгъэлъэгъонэу «MIPIM» щыкIорэм тахэлэжьэн фае. А Iофыр пIэлъэ нахь чыжьэм телъытагъ. Мы мафэхэм къалэу Шъачэ 2010-рэ илъэсым щыкIощт Международнэ экономическэ форумым тыхэлэжьэнэу зытегъэхьазыры. Ащ къыщыдгъэлъэгъощт инвестиционнэ проектхэм ыкIи площадкэхэм мызэгъогум екIолIакIэу афэтшIыщтыр фэшъхьаф шъыпкъэу дгъэпсын тыгу хэлъ. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, инвестиционнэ проектыр форумым къыщыгъэлъэгъогъэным фэдгъэхьазырыщт ищыкIэгъэ документациехэр игъусэхэу (бизнес-планыр е проектым техникэ-экономическэ телъхьапIэу иIэхэр, чIыгу Iахьым ищыкIэгъэ актыр) ыкIи зэкIэми анахь мэхьанэ шъхьаIэ зиIэщтыр инженернэ инфраструктурэ зэтегъэпсыхьагъэ зэригъусэщтыр ары. Лъэшэу ишIуагъэ къэкIощт инвестициехэр республикэм щыгъэлэжьэгъэнхэм республикэ хэбзэ органхэмрэ муниципальнэ образованиехэм яадминистрациехэмрэ къыхэлажьэхэмэ.

— Финанс кризисым илъэхьан объектхэм апэIухьащт мылъкур Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхэхыгъуаеу зэрэщытыр нафэ. Арэу щытми, министрэхэм я Кабинет ащ фэдэ амалхэр къегъотых. Ащ пае тшIэмэ тшIоигъу къэралыгъо мылъкур гъэлэжьэгъэным епхыгъэ политикэу тиреспубликэ щызэрахьэрэм нэшанэу иIэр.

— КъыдгурэIо финанс кризисым илъэхьан шIогъэ икъу къытэу бюджет мылъкур гъэфедэгъэн зэрэфаер. БлэкIыгъэ илъэсми ащ тетыгъ, 2010-рэ илъэсми ащ фэдэу къэнэжьзэ къэралыгъо мылъкур зыпэIудгъэхьащтыр объект нықъошIхэр ухыжьыгъэнхэр, тыгъэнхэр ыкIи амытыгъэ объектхэр нахь макIэ шIыгъэнхэр ары. ГущыIэм пае, инвестициехэр зыхалъхьэгъэхэ объектхэу гъэрекIо аухыгъэхэр зэкIэ нықъошIэу тиIагъэхэм япроцент 60-м нэсыгъ. Аужырэ илъэс зэкIэлъыкIохэм ащ фэдэ IофшIагъэ къагъэлъагъоу къыхэкIыгъэп. 2007-рэ илъэсым объект 22-рэ, 2008-м — 27-рэ атыгъагъэмэ, гъэрекIо аухи атыгъэхэр объект 49-рэ. Джащ фэдэу къэIогъэн фае республикэм зы социальнэ программи къызэримыгъэуцугъэр, зэрэщымыгъэзыягъэр.

Псаунығъэр къэухъумэгъэным ыкIи гъэсэныгъэм алъэныкъокIэ джырэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэ стандартхэм алъыIэсыгъэнымкIэ хэпшIыкIэу ишIуагъэ къэкIуагъ кIэлэцIыкIу диагностическэ гупчэр, хьафизэхэм ыкIи дэеу зылъэгъухэрэм апае еджэпIэ-интернатыр, Адыгэкъалэ щагъэпсыгъэ гурыт еджапIэр зэратыгъэхэм. Газым епхыгъэ къиныгъоу бэшIагъэу цIыфхэр зыгъэтхьаусыхэщтыгъэр дэгъэзыжьыгъэныр чаныгъэ хэлъэу Мыекъопэ районым щылъагъэкIуатэ. Тызыхэт илъэсым Адыгэкъалэ дэт гупчэ къэлэ сымэджэщыр гъэкIэжьыгъэным епхыгъэ IофшIэнхэр аухыщтых. Джащ фэдэу Хьатикъуаерэ Адыгэкъалэрэ дагъэчъырэ псышIоир зыщаукъэбзырэ псэуальэхэр ащатыщтых.

— КъызэрэтшIошIырэмкIэ, непэ хэт щыщи хэмыукъоу къыIон ылъэкIыщт товархэр къыдэгъэкIыгъэнхэм ыкIи фэIофашIэхэр афэгъэцэкIэгъэнхэм алъэныкъокIэ бэдзэршIыпIэм Iофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэм пстэуми анахь псынкIэу предпринимательствэ цIыкIум ыкIи гурытым ынаIэ атыридзэн ыкIи ащ тегъэпсыкIыгъэу иIофшIэн зэхищэн зэрилъэкIырэр. Джащ фэдэу ахэр ары пстэуми анахьыбэу IофшIэпIэ чIыпIэхэр къызэIузыххэрэр. Предпринимательхэм яIофшIэн рэзэныгъэ икъу хагъуата? Сыдэущтэу ахэм хабзэр адеIэра?

— ГугъапIэхэр зэретпхыхэрэр ары финанс кризис илъэсым предпринимательствэ цIыкIум ыкIи гурытым тынаIэ закIытедгъэтыгъэр. А отраслэр ары непэ республикэм экономикэ хэхъоныгъэу ышIыхэрэм, цIыфхэм IофшIэн ягъэгъотыгъэным, бюджетым икъэкIуапIэхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ыкIи социальнэ Iофыгъохэр зэшIохыгъэнхэм лъапсэ афэхъурэр. Бизнес цIыкIум ыкIи гурытым IэпыIэгъу ятыгъэным фэлажьэ предпринимательствэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным ехьылIэгъэ Программэр. Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIущынэ Аслъан 2009-рэ илъэсым пшъэрылъ къыгъэуцугъагъ IофшIэпIэ чIыпIэхэр къэгъэнэжьыгъэнхэм ыкIи къызэIухыгъэнхэм фэшI ащ икъу фэдизэу хэлъэу IэкIэгъэхьэгъэнэу. КъызэтынэкIыгъэ илъэсым Программэм игъэцэкIэжьын сомэ миллион 238,7-рэ пэIудгъэхьагъ. Ар 2008-рэ илъэсым агъэфедагъэм фэди 3,3-кIэ нахьыб. Ащ щыщэу сомэ миллион 60-р республикэ бюджетым къыхагъэкIыгъ.

Ащ ишIуагъэкIэ финанс IэпыIэгъоу, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, банкхэм къаIахыгъэ чIыфэхэм япроцент тегъахъохэм ателъытагъэу, бизнес цIыкIум ыкIи гурытым пылъхэм сомэ миллиони 149,8-рэ IэпыIэгъу ятыгъ. ЗэгъэпшэнхэмкIэ шIыгъэнхэм пае къэIуагъэмэ хъущт 2008-рэ илъэсым предпринимательхэм 189-м финанс IэпыIэгъоу аратыгъэр сомэ миллион 55-м зэрэшIомыкIыгъагъэр.

Бизнес цIыкIум ыкIи гурытым IэпыIэгъу ятыгъэным 2010-рэ илъэсми лъытэгъэкIуатэ. А гухэлъым пае республикэ бюджетым сомэ миллион 60 щагъэнэфагъ. Ащ имызакъоу, федеральнэ субсидиехэу сомэ миллион 230-рэ къаIыхыгъэным ехьылIэгъэ заявкэ ттыгъэ. Непэ ехъулIэу пштэмэ, предпринимателъ 58-м къэралыгъо IэпыIэгъу яттыгъах, тахэплъэнэу джыри заявление 340-рэ щыI. Бизнесым ублапIэ фэшIыгъэным пае грантхэр ятыгъэнхэм ехьылIэгъэ заявлениехэр къызаIытхыщтхэ пIалъэу дгъэнэфагъэр екIы тет, ащ ехьылIэгъэ лъэIу тхылъ 300 къытахьылIэгъах. Тхылъхэм тызахэплъахэкIэ, комиссием унашъоу ышIыгъэр гъэзетхэм къыхядгъэутыщт. Джащ фэдэу предпринимательхэм чIыфэу аратырэр нахь пытэу къафекIоу гъэпсыгъэным пае гъэтхапэм и 31-м комиссием унашъо ышIыгъ микрокредитованием телъытэгъэ тегъахъохэр проценти 4-кIэ нахь макIэ шIыгъэнхэу. ГурытымкIэ ар проценти 10-м шIокIыщтэп. Предпринимательхэм рэхьатныгъэ ахэлъэу республикэм щылэжьэнхэ алъэкIа пIуи укъызэрэупчIагъэм ехьылIэгъэ зэфэхьысыжьхэр мы къэсIуагъэхэм атегъэпсыкIыгъэу ор-орэу пшIынхэ плъэкIыщт. Сэ зэрэслъытэрэмкIэ, хабзэмрэ бизнесымрэ зэдэлэжьэнхэм зыфагъэсагъ.

Кризисыр кризисэу къэнэжьы, тэ ыпэкIэ тызэрэлъыкIотэщтым тыфэлажьэ. Сицыхьэ телъ къиныгъоу къыкъокIыхэрэм республикэр нэмыкI шIыкIэкIэ апэуцужьынэу зэрэщымытым.

— Тхьауегъэпсэу, Махьмуд, уахътэ къыхэбгъэкIи тиупчIэхэм джэуап къызэряптыжьыгъэмкIэ. IофшIэнэу узыпылъыр къыбдэхъунэу, пшъэрылъэу къэуцухэрэм кIочIэгъу уафэхъунэу етэIуалIэ.

— Ори тхьауегъэпсэу.

ДэгущыIагъэр
СЭХЪУТЭ Нурбый.

ТЕРРОРИЗМЭМ ЗЭКIЭМИ ТЫПЭУЦУЖЬЫН!

Мы илъэсым гъэтхапэм ыкIэхэм — мэлылъфэгъум иублэгъухэм адэжь чIыпIэ зэфэшъхьафхэм терактхэу ащызэрахьагъэхэм гумэкIышхо цIыфхэм къахилъхьагъ. Гъэтхапэм и 29-м Москва иметро къыщыхъугъэ тхьамыкIагъом нэбгырэ 40 хэкIодагъ, нэбгыри 120-м ехъумэ уIагъэхэр атель хъугъэ. Гъэтхапэм и 31-м Кизляр щызэрахьэгъэ терактым нэбгырэ 12-мэ хьадэгъур къафигъэсыгъ, нэбгырэ 30-мэ шъобжхэр атырищагъ. Мэлылъфэгъум и 5-м пчэдыжьым Карабулак къыщыхъугъэ тхьамыкIагъом милиционеритIу хэкIодагъ, нэбгырэ 13-мэ уIагъэхэр атель хъугъэ. СМИ-хэм къызэратыгъэмкIэ, Москва щыфэхыгъэ террористкэу илъэс 18 зыныбжьыр бэмышIэу аукIыгъэ боевикым ишъхьэгъусэщтыгъ. Кизляр зыкъыщызыгъэожьыгъэр ащ щыпсэурэ хъулъфыгъэу ваххабизмэм дихьыхыщтыгъэр ары. Москва къыщыхъугъэ тхьамыкIыгъомкIэ мысэр боевикхэм япащэу Доку Умаровыр ары. Махачкала щыкIогъэ зэIукIэгъум Темыр Кавказым терроризмэм зэрэщебэныжьыщтхэ льэныкъуитфыр Дмитрий Медведевым къыщигъэнэфагъ: хэбзэухъумэкIо органхэр, МВД-р, ФСБ-р, судхэр гъэпытэгъэнхэ; террористхэм пхъашэу ажэхэхьэгъэн, террористхэр ыкIи ахэр зыщызэрэугъоирэ чIыпIэхэр гъэкIодыгъэнхэ, бандитхэм къахэкIыжьыхэ зышIоигъохэм адеIэгъэн, экономикэм, гъэсэныгъэм, культурэм, нравственнэ, духовнэ шIуагъэхэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэн фае. «2011-рэ илъэсым гъэтхапэм и 31-м нэс транспорт инфраструктурэм иобъектхэмрэ транспортхэмрэ ящынэгъончъагъэ зыгъэпытэщт техникэ амалхэр ащагъэуцунхэу» Президентым ыпэкIи игъо къафилъэгъугъагъ. Москва и ГУВД ипащэу В. Колокольцевым зэрилъытэрэмкIэ, щынагъо къыздэзыхьын зылъэкIыщт пкъыгъохэу цIыфым хэгъэбылъыхьагъэу хэлъхэр къыхэзгъэщын зылъэкIыщт оборудование метром чIагъэуцон алъэкIыщт.

Лондон фэдэу Москваи видеокамерэхэр тыдэкIи щыгъэуцугъэхэмэ дэгъу хъущтыгъэ. 2005-рэ илъэсым терактхэр зызэрахьэхэм, ахэмкIэ Лондон иполицие псынкIэу ыгъэунэфын ылъэкIыгъагъ террористхэр метром къызэрэчIэхьэгъэ ыкIи ахэр зэрэзэбгырыкIыжьыгъэ шIыкIэр... Камерэхэр вагон пэпчъ итын, зэпырыкIыпIэ пэпчъ чIэтын фае. Ау анахьэу мэхьанэ зиIэр терроризмэм пэуцужьыгъэныр цIыф пстэуми зэдырыIофэу шIыгъэныр ары. Гуцаф шъозгъэшIыгъэ горэм шъунаIэ тешъудзагъэмэ, телефонкIэ псынкIэу макъэ яжъугъэIу. «Тэ ар тиIофэп» тIоу нахьыбэрэ тыщысыжьы хъущтэп... Гуцаф горэ зэрашIэу Европэм щыпсэухэрэр полицием фытеох. Урысыем исхэр ащ фэдэу зекIонхэм пае ахэм хэбзэухъумэкIо органхэм цыхьэу афашIырэм зыкъегъэIэтыгъэн фае. Терактхэм къарыкIырэп МВД-м зэхъокIыныгъэхэр фэмышIыгъэнэу. Мыхэр ищыкIэгъэ дэдэу зэрэщытхэр ахэм къагъэлъагъо.

Асламбек АСЛАХАНОВ.
ФедерациемкIэ Советым хэт, МВД-м игенералэу отставкэм щыI.

АмалыкIэхэм алъэхъух

КъохьэпIэ хэгъэгухэм ягъусэу къагъэорэ пкъыгъохэр чыжьэкIэ къыхэзгъэщырэ прибор Урысыем къыгъэхьазырыщт. Москва видеокамерэхэр зэрэщагъэуцугъэхэм фэдэу, оборудование лъапIэхэу террористхэм зыщаухьан алъэкIыщтхэр къамыщэфыхэ тшIоигъуагъ. ТыдэкIи гъучIхэр къэзыгъотырэ рамкэхэр ащыгъэуцугъэнхэ фаеу зэраIорэми ишIуагъэ къэкIонкIэ тыгугъэрэп. ГущыIэм пае, Израиль ицIыфхэр жъугъэу зыщызэрэугъоирэ чIыпIэхэм ахэр ащыгъэфедэгъэнхэм адырагъаштэрэп, шIуагъэ къызэрамытырэм къыхэкIэу. Сыда пIомэ зыгорэ блэкIы къэс ащ макъэ къегъэIу, ау ахэр икIэрыкIэу ауплъэкIунэу уахътэр икъурэп. Террористхэми нахьыбэрэмкIэ агъэфедэхэрэр кIышъо зимыIэ лагъымэхэу гъучIым хэмышIыкIыгъэ пкъыгъохэр зыкIоцI илъхэр ары.

Израиль ихэбзэухъумэкIо органхэм анахьэу цыхьэ зыфашIырэр нэбгырэ пэпчъ зыуплъэкIун ыкIи «щахьидыр» къыхэзгъэщын зылъэкIырэ кордонхэр ары. Иерусалим Пасхэр щагъэмэфэкIы зэхъум полицейскэхэр ахэм яIофшIэн зэрэзэхащэрэм къытегущыIагъэх. Дзэ шъуашэхэр зыщыгъ яIофышIэхэм анэмыкIэу граждановскэ шъуашэхэр зыщыгъхэри цIыфхэм ахэтых. Гуцаф зыфашIырэм икъэбар къазыIэкIахьэкIэ, ахэр цIыкIу-цIыкIоу ащ кIэлъырэхьэх. Гуцаф зыфашIыгъэм ыIэхэр IофышIитIумэ псынкIэу зэкIащы, ящэнэрэм ар чIыгум регулIы. Джащ тетэу террористыр «кнопкэм теIункIэнэу» игъо ифэрэп.

Д. РОГОЗИН.
Урысые Федерацием и Постояннэ лIыкIоу НАТО-м щыI.

Контракт шIыкIэм тетэу Iоф зышIэщт, IэпэIэсэныгъэшхо зыхэлъ оперативник куп Кавказым щызэхащэнэу, ахэм ахъщэшхо аратынэу, ахэр яIэпыIэгъоу агентурнэ IофшIэныр агъэлъэшынэу игъоу сэлъэгъу. ТкIуачIэ анахьэу зэтхьылIэн фаер терроризмэм илъэпсэ къежьапIэхэр, апэрэ чэзыоу социальнэ-экономикэ, политикэ Iофыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэр ары. ЦIыфым ифитыныгъэхэмкIэ бюро шъхьаф Кавказым щызэхэщагъэмэ хъунэу сеплъы. Къолъхьэ тын-Iыхыным, милиционерхэм, судхэм хабзэр зэраукъорэм, регион заулэмэ IофшIапIэхэр зэращамыгъотырэм зыкъызэриIэтыгъэм, ар процент 80-м зэращынэсыгъэм цIыфхэм Iашэ къаштэ ашIоигъоу ашIы. Джащ фэдэ лъэхъаным идеологие зэфэшъхьафхэм арыгъуазэхэу нэмыкIхэр зылъызыщэн, зыгъэплъэхъун зылъэкIыщтхэр къыкъокIых.

Геннадий ГУДКОВ.
Къэралыгъо Думэм щынэгъончъагъэмкIэ и Комитет итхьаматэ игуадз, ФСБ-м иполковникэу запасым щыI.

Къагъэорэ пкъыгъохэр къызэрэхагъэщырэ аппаратурэр метрохэм, аэропортхэм, вокзалхэм ачIагъэуцон фае. Ау нахьыбэу шIуагъэ къэзытыщтыр боевикхэм ягъогупэ пыбзыкIыгъэныр, столицэм, къэлэшхохэм ахэр къэмыгъэкIогъэнхэр ары. Террористхэр зыщагъэхьазырхэрэ гупчэхэм янахьыбэр Темыр Кавказыр арышъ зыдэщыIэр, мыщ щызекIорэ транспортхэр пхъашэу ауплъэкIузэ ашIын фае. Дагъыстан, Чэчэным, Ингушетием, нэмыкI регионхэм непэ къарыкIырэ автобусхэм гъунэ алъафырэп, къэуцупIабэмэ ахэм цIыфхэр къащетIысхьэх. ЦIыфым ипаспорт аримыгъэлъэгъоу, компьютерыр яIэпыIэгъоу ар зыщыщыр зэрамыгъашIэу билет аращэн фимытхэу шIыгъэн фае. ЦыхьэшIэгъоу щымыт цIыфхэр псынкIэу джащыгъум къагъотынхэ алъэкIыщт. ХэбзэухъумэкIо ведомствэхэм къебарэу аIэкIэлъхэр зэкIэ зэхаугъоен ыкIи боевикхэм адеIэнхэ зылъэкIыщтхэр ахэм «быракъ цIыкIухэмкIэ» ащыхагъэунэфыкIын фае. Дактилоскопиеми, ДНК-м игъэунэфыни яшIуагъэ къэкIонэу сэлъытэ. НэмыкI чIыпIэхэм къарыкIыгъэхэу, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэкIыгъэхэу Москваи, нэмыкI къэлэшхохэми ащыпсэухэрэм гъусэныгъэ пытэ адытиIэн фае. Ахэр къыхэмыхьэхэу террористхэм тапэуцужьыныр къин къытфэхъущт.

Денис ВАСИЛЬЕВ (лъэкъуацIэр зэблахъугъ).
ЩынэгъончъагъэмкIэ Федеральнэ къулыкъум иоперативнэ IофышI.

Террористхэр къызэрэхагъэщырэ пкъыгъу

ИлъэситфыкIэ узэкIэIэбэжьымэ, антирисковэ терминалкIэ зэджэгъэхэ пкъыгъор психотехнологиехэмкIэ НИИ-м къыщыхахыгъагъ. Илъэс заулэ хъугъэу Самарэ иаэропорт ар шIуагъэ къытэу щагъэфедэ.

Регистрацие ашIынэу паспортыр ариты зыхъукIэ, цIыфыр мониторым екIуалIэ. Кнопкэм ар зытеIункIэкIэ, терактхэм якадрэхэр зэуж итэу псынкIэу ащ къыредзэх. ЦIыфым иакъылкIэ а пстэури къыубытынэу игъо ифэрэп, ау изэхашIэ ахэр лъэIэсых. Мыщ фэдэ тхьамыкIагъом емыутэлIагъэм изытет зи зэхъокIыгъэ фэхъурэп. Террористэу хъун зылъэкIыщтым зыгорэущтэу иIуплъэкIэ гуцафэ зыфыуегъэшIы. Ащ фэдэ пассажирыр нэмыкI унэ ащэшъ, ищыкIагъэу зыхъурэм психологи къыхагъэлажьэзэ, тестирование дашIы. Лажьэ зимыIэр атIупщыжьы, лъапсэ зиIэу къызэтыраIэжагъэхэр спецкъулыкъухэм араты. Антирисковэ терминалыр бгъэпщIэшъунэу щытэп.

Савелий КАШНИЦКИЙ.

УРЫСЫЕР УРЫСХЭМ АПАЯ?

Лъэпкъ политикэр зэрэхъыбэим террорым ыкIуачIэ хегъахъо

Спецкъулыкъухэм сыд фэдизэу дэгъоу Iоф ашIагъэкIи, зичэзыу «щэхьидыр» цIыфхэр зычIиз метром неущ зэрэчIэмыхьащтым уицыхьэ тебгъэлъы хъунэу щытэп.

Кизляр тхьамыкIагъохэр къызыщэхъухэ нэуж Премьер-министрэу Владимир Путиным Iофыгъоу къэтэджыгъэр зыфэдэр къызэхифыгъ. Ары, террористхэр лъэпкъ, класс горэм ебэныхэрэп, ахэр зэбэныхэрэр зэкIэми зэдытие Урысые зыкIыр ары. Мы гущыIэхэр игъом къэIуагъэ хъугъэ, сыда пIомэ Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм ягъэлъэгъугъэн фэягъэ Урысыем щыпсэухэрэм Москва дэсхэм ящыIэныгъэ зэрагъэлъапIэрэм фэдэу, ежьхэм ящыIэныгъи зэрагъэлъапIэрэр. Ау Iофыр зэкIэ зыфэкIожьырэр СССР-р зызэбгырэзыжьым, Урысые зыкIэу лъэпкъ пстэуми зэдыряе унэу алъытэн алъэкIыщтгъагъэр щыIэ зэрэмыхъугъэр ары.

Гур зыгъэкIодырэ нэпэнчъагъ

ЯтIонэрэ чэчэн заом ыпкъ къикIыкIэ хэгъэгур зэкIэрычыгъэ мыхъуным иIофыгъо зэшIотхын тлъэкIыгъэ. Кадыровхэм яIакъо тынаIэ зэрэтедгъэтыгъэмкIэ Чэчэныр «дгъэрэхьатын» тлъэкIыгъэ. Ау джы къызынэсыгъэм кавказ лъэпкъхэр УрысыякIэм икъоу хэдгъэхьанхэ тлъэкIыгъэп. **Мы регионым щыкIорэ диверсие заохэм, зиджэрпэджэжь гъэтхапэм и 29-м Москва щызэхэтхыгъэм, къызэрэдгурагъаIорэмкIэ, тихэгъэгу инеущрэ мафэ зыфэдэщтыр бэкIэ зэлъытыгъэр Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм ар къякIунэу зэрэтфэшIыщтыр ары.**

Дунэе ислъам терроризмэр аужырэ терактхэм зэрахэлэжьагъэм щэч хэлъэп. Ау къыдгурыIон фаер хэбзэ IэшIхьэтетхэм акIуачIэ зэрэрахьылIэрэм емылъытыгъэу, Урысыем и Къыблэу бысльымэнхэр зыщыпсэухэрэм ныбжьыкIэхэр агъэпплъэхъунхэмкIэ, уIэшыгъэ формирование шъэфхэм ахэр ахащэнхэмкIэ моральнэ-политикэ лъэпсэ дэгъухэр зэрэщыIэхэр ары. Радикальнэ исламизмэкIэ заджэхэрэм игъэхьагъэхэр Кавказым иныбжьыкIэхэм IофшIэн зэрамыгъотырэ Iофыгъо закъом еппхыныр тэрэзыIо хъурэп. Хлопонинми инвестициехэр къызыфигъэфедэхэзэ, мы регионым мамырныгъэрэ зыпкъитыныгъэрэ рилъхьэшъунэу тызэрэгугъэрэри къэмышъыпкъэжьын ылъэкIыщт. Ежь-ежьырэу хьадэгъу къызыфэзыхьыжьырэ ныбжьыкIэхэр «Аль-Каидэ» иэмиссархэм къарапэсыщт мылъкум нахьи, «Кавказым и Имират» нэпIэхъ, ялъэпкъ «джаурхэм»

ащаухъумэным япхыгъэ гупшысэхэм нахь зэрэзылъащэхэрэр гурыIогъуаеу щытэп ныIа. Мыщ фэдэ гупшысэм къыдезыгъаштэрэр джырэкIэ бэп. Темыр Кавказым щыпсэурэмэ азыныбэ нахьыбэмэ Урысыем хэмытхэу ящыIэныгъэ къызышIуагъэшIын амылъэкIырэмэ, сыда ахэр боевик-ваххабитхэм зыкIапэмыуцужьыхэрэр?

ЫпэрапшIэу ар къызыпкъырыкIырэр гухэлъышIу зиIэ чIыпIэрысхэу мамырэу псэу зышIоигъохэм яеплъыкIэхэм ягъэпытэнкIэ ежь Урысыем макIэу зэришIэрэр ары. **Джырэ урысые культурэр ислъам культурэм димыштахэу, нэпэнчъагъэмрэ попсамрэ анэмыкI ащ хэмылъэу, хьайнапагъэхэр къэзыгъэлъэгъорэ телевидение зиIэ хэгъэгум хэмыукъоу е гунахьэ ымыгъахьэу бысльымэныр щыпсэун ымылъэкIынэу ваххабитхэм зэралъытэрэм сыда а тикъотэгъухэм къыраIолIэн алъэкIыщтыр?**

Зэдытиун

Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр, ахэм менталитет шъхьаф зэряIэр къызэритымыдзэщтыгъэм тинасыпкIэ мы аужырэ илъэсхэм тытекIэу тыублагъ. Экономикэр къэтымыIэтэу, лIэужыкIэхэр производственнэ щыIакIэм чанэу къыхэтымыгъэлажьэхэу Iофым изытет зэхьокIыныгъэ зэрэфэмыхъущтыр къыдгурыIуагъ. Джы анахь мэхьанэшхо зиIэу шIэгъэн фаер Темыр Кавказым ис лъэпкъхэм моральнэ, культурнэ лъэныкъохэмкIэ УрысыякIэм зэпхыныгъэу дыряIэр нахь гъэпытэгъэныр ары. **Ау къалэхэмрэ къутырхэмрэ ащыпсэурэ нэбгырабэмэ яхэгъэгогъухэм зызщадзыерэ лъэхьаным арэущтэу хъун ылъэкIыщтэп. «Кавказ лъэпкъхэм къахэкIыгъэхэу», «чэчэнхэу» «мыщ къэцохъуагъэхэм» зыIорэ цIыфым ихэгъэгу ифедэхэм утын зэрарихырэр къыгурымыIоу арэущтэу хъун ылъэкIыщтэп.** «Темыр Кавказым ис лъэпкъхэр Урысые къэралыгъом къыхэнэным фэхьазырых», — илъэсыбэкIэ узэкIэIэбэжьмэ Налщык къыщысиIогъагъ адыгэлI профессор Iуш горэм. Ау мыщ дэжьым ащ къыпигъэхъожьыгъагъ ежь урысхэми яхэгъэгу уасэ нахь зэрэфашIын фаер. Сыд фэдэ лъэпкъ зэгурыIоныгъа зигугъу пшIын плъэкIыщтыр, ушъхьагъу зэфэшъхьафхэр къызыфагъэфедэхэзэ, урысхэм япчъагъэ процент 80-м къызэрехъурэм, Урысыер урыс закъохэм анэмыкIхэм ямыенэу зэрэщытым тыдэкIи щырыгущыIэхэмэ? Адэ Урысыер урыс закъохэм яемэ, Темыр Кавказым илъэпкъхэр сыда ащ зыкIисынхэ фаер?

Лъэпкъыбэ зыщызэдэпсэурэ Урысыем изыкIыныгъэ къызэзыщыпсэурэ хэгъэгоу ар зэрэщытыр, лIэшIэгъу пчъагъэхэм къакIоцI лъэпкъхэр зэкIэ къызыщыхъугъэхэ чIыпIэхэм зэращыпсэурэр ыкIи ащ епхыгъэу урысхэм яIэ фитыныгъэхэм афэдэхэр яIэхэу, Урысые Федерацием ибысым шъыпкъэхэу ахэм зызэралъытэрэр ащ къызгуригъэIогъагъ. **Урысыер къызэтенэнымкIэ ищыкIэгъэ дэдэу щытыр лъэпкъ зэфэшъхьафмэ яцIыф анахь дэгъухэр зэкъогъэуцогъэнхэр ары (ар дэгъоу къагурыIощтыгъ ыкIи къыдалъытэщтыгъ пачъыхьэхэми большевикхэми).** Ау Урысыем цIыф лъэпкъыбэ зэрэщыпсэурэр непэ ти Конституцие къыщыдэлъытагъэп пIоми хъущт. ФедерациемкIэ Советыр лъэпкъхэм (национальностьхэм) япалатэу хъугъэп. Къэралыгъомрэ динымрэ зызэкIэрачыхэм, культурнэ политикэм бысльымэнхэми чыристанхэми ядин зэхашIэхэр

тегъэнэжьыгъэнымкIэ хабзэм икадрэ политикэ, идеологие, иполитическэ системэ жъэжъэ дэдэу зэрехъокIы. **Терроризмэм иIофыгъоу Темыр Кавказым ыпашъхьэ итыр ыпэрапшIэу зыщызэшIуахырэр Москва. Урысые зыкIыр урысхэм якъэралыгъоу зэрэщымытыр, чыристан, бысльымэн диныр зылэжьыхэрэм ыкIи нэмыкI лъэпкъхэм лIэшIэгъу пчъагъэхэм къакIоцI яхэгъэгоу ар зэрэхъугъэр къызыгурагъэIон фае.** Къэбэртэе-Бэлъкъарым и Президентэу КIокIо Валерий (дунаим зэрехьыжьыгъэр лъэшэу гукъау) цIыф Iушэу зэрэщытыгъэм сыщыгъуаз, Урысыер федерацие къодыеу зэрэщымытыр, цIыф лъэпкъыбэ къыщырамыдзэжьыхэ хъугъэ. Урысыешхом ис цIыфхэм афэдэу, Темыр Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэми ягумэкIхэр алъыIэсыхэ, зэфэдэ фитыныгъэхэр яIэхэу, ахэм яIыкIохэр хэгъэгум игъэIорышIэн хэлажьэхэ зыхъукIэ ары ныIэп зы унэ зэрэщызэдэпсэухэрэр икъоу ахэм зызэхашIэщтыр. Щынэгъончъагъэм икъулыкъу анахь тегъэпсыхьагъэхэмэ террорым ищынагъо тыщаухъумэн алъэкIыщтэп цIыф лъэпкъыбэ зыщыпсэурэ, дин зэфэшъхьафхэр зыщалэжьырэ Урысыем джырэ изытет диштэу типолитикэ зытымыгъэпсыкIэ.

Александр ЦИПКО.
Философ, политолог.

Гъэзетэу «Аргументы и факты».

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр алъыгъэIэсыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжьынымкIэ органхэмрэ яIофшIэн зэрэзэхащэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиIорэр гъэцэкIэгъэным тегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм **унашъо ышIыгъ:**

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Интернет-сайт Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэм яофициальнэ къэкIуапIэ истатус Интернетым исеть щегъэгъотыгъэнэу.

2. Ухэсыгъэнхэу :

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсырэ шIыкIэр гуадзэу N 1-м диштэу;

2) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт ехьылIэгъэ Положениер гуадзэу N 2-м диштэу;

3) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм щыIэгъэ къэбархэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт шIокI имыIэу игъэхьэгъэн фаехэр гуадзэу N 3-м диштэу.

3. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ пшъэрылъ фэшIыгъэнэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсыхэрэм гъунэ лъыфынэу.

4. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ фитыныгъэу иIэхэм аблэмыкIэу мы унашъом игъэцэкIэнкIэ амалхэр зэрихьанэу.

5. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Анатолий ИВАНОВ

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 24-рэ, 2010-рэ илъэс
N 1397-ГС

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 1397-ГС-р зытетым игуадзэу N 1-р

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсырэ шIыкIэр

1. Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжьынымкIэ органхэмрэ яIофшIэн зэрэзэхащэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиIорэм щагъэнэфэгъэ мэхьанэхэм афэдэхэр яIэхэу мыщ къыхэфэрэ терминхэр агъэфедэх.

2. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр алъегъэIэсых:

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащыхиутызэ;

2) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр Интернетым ригъахьэзэ;

3) къэбархэр къызыфэзыгъэфедэхэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунэхэм нэIуасэ ащыфишIыхэзэ;

4) къэбархэр къызыфэзыгъэфедэхэрэр къызыкIэлъэIухэкIэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр аIэкIигъахьэзэ.

3. Къэбар жъугъэм иамалхэм яхьылIэгъэ федеральнэ законодательствэм диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащыхауты.

4.Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт шIокI имыIэу рагъэхьан фаехэм адиштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр Интернетым рагъахьэх.

5. Къэбархэр къызыфэзыгъэфедэхэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иунэхэм нэIуасэ ащыфашIых Адыгэ Республикэм и Президент, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яадминистративнэ унэу мыщ фэдэ чIыпIэм щыIэм — къ. Мыекъуапэ, Жуковскэм иур., 22 — ия 4-рэ этаж щыгъэпсыгъэ стендымкIэ. Адыгэ Республикэм и Президент 2007-рэ илъэсым гъэтхапэм и 1-м ышIыгъэ унашъоу N 19-рп-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Президент, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яадминистративнэ унэ зэрэчIагъэхьэхэрэ шIыкIэм ехьылIагъ» зыфиIорэм диштэу административнэ унэм чIэхьэнхэ фитых.

6. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр аIэкIэгъэхьэгъэнхэмкIэ тхьапэхэм атетэу е электроннэ почтэкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм къыIукIэрэ запросхэр зытхырэр, джащ фэдэу зигугъу къэтшIыгъэ запросхэмкIэ игъом джэуапхэр ятыжьыгъэнхэм гъунэ алъызыфырэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат иIофхэр зыгъэзеКIорэ ГъэIорышIапIэр ары.

7. Мы ШIыкIэм ия 6-рэ пункт зигугъу къышIырэ запросхэм ахэплъэх Федеральнэ законэу «Къэралыгъо органхэмрэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным иорганхэмрэ яIофшIэн зэрэзэхащэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр зэралъагъэIэсыхэрэм афэгъэхьыгъ» зыфиIорэм ия 18-рэ статья къызэрэщыдэлъытэгъэ шIыкIэм ыкIи пIалъэхэм атетэу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ илъэсым гъэтхапэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 1397-ГС-р зытетым игуадзэу N 2-р

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иофициальнэ Интернет-сайт ехьылIэгъэ Положениер

I. Зэдагъэфедэрэ положениехэр

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Интернет-сайт (ыужкIэ сайтыр тIозэ дгъэкIощт) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэм яофициальнэ къэкIуапIэу Интернетым исетькIэ щыт.

2. Интернетым исеть рагъэхьэрэ къэбархэри, ащ пае агъэфедэрэ техникэри сайтым къыхеубытэх.

3. Интернетым исеть сайтым адресэу щыриIэр: http://gshra.ru.

II. Сайтым ипшъэрылъ шъхьаIэхэр

4. Сайтым ипшъэрылъ шъхьаIэхэр:

1) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэм цIыфхэмрэ юридическэ лицэхэмрэ нэIуасэ зафашIынхэмкIэ фитыныгъэу яIэхэр къыдэлъытэгъэнхэр;

2) къэбархэр къызфэзгъэфедэхэрэм Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофшIэн зэрэзэхищэрэм ехьылIэгъэ къэбархэр аIэкIэгъэхьэгъэнхэр.

III. Сайтым игъэфедэнкIэ технологие, программэ, бзэ амалхэр зыфэдэн фаехэр

5. Сайтым игъэфедэн тегъэпсыхьэгъэ технологиехэм, программэхэм яшIуагъэкIэ къэбархэр къызфэзгъэфедэхэрэм амал яI сайтым ит къэбархэм нэIуасэ зафашIынэу.

6. Сайтым ит къэбархэм нэIуасэ зафашIыным фэшI къэбархэр къызыфэзгъэфедэхэрэм якомпьютерхэм а гухэлъхэм апае технологие, программэ шъхьафхэр ащагъэфедэнэу ищыкIагъэп.

7. Къэбархэр къызыфэзгъэфедэрэм сайтым игъэпсыкIэ ехьылIэгъэ къэбархэр IэкIагъахьэх.

8. Сайтым зэрэдэлэжьэхэрэ технологиехэм, программэхэм къыдалъытэ:

1) резервнэ носителькIэ заджэхэрэм мафэ къэс къэбархэр атетхэгъэныр, зигугъу къэтшIыгъэ носителыр яIэпыIэгъоу ищыкIагъэу зыхъурэм ахэр зыпкъ игъэуцожьыгъэнхэм пае;

2) къэбархэр агъэкIодынхэм, зэхъокIыныгъэхэр афашIынхэм, алъагъэIэсын амылъэкIыным, джащ фэдэу нэмыкI хэбзэнчъагъэхэм ахэр ащыухъумэгъэнхэр;

3) сайтым къихьэгъэ къэбархэр илъэситфыкIэ мыгъэкIодыгъэнхэр.

9. Iизын зэрамытыгъэхэр яIоф къыхэмыхьанхэм фэшI материалхэр рагъэуцохэ зыхъукIэ парольхэр агъэфедэнэу.

10. Сайтым къэбархэр урысыбзэкIэ рагъахьэх. Урысыбзэм нэмыкIэу къэбархэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабзэхэмкIэ е IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ рагъэхьан алъэкIыщт.

IV. Материалхэр зэрагъэхьазырхэрэ ыкIи сайтым ахэр зэрэрагъэхьэрэ шIыкIэр

11. Материалхэр зэрагъэхьазырхэрэ ыкIи сайтым ахэр зэрэрагъэхьэрэ шIыкIэр къэзгъэнафэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащ ары.

12. Сайтым материалхэр изыгъахьэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иIофышIэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат ипащэ ащкIэ полномочие зэритыгъэр ары.

13. Сайтым рагъэхьанэу щыт материалхэр къагъэхьазырых электроннэ шIыкIэм, джащ фэдэу тхьапэхэм атетэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иструктурнэ подразделениехэм яIофышIэхэм.

14. Сайтым рагъэхьанэу агъэхьазырыгъэ материалхэр федеральнэ законодательствэмрэ Адыгэ Республикэм изаконодательствэрэ апэшIуекIохэ хъущтэп ыкIи ахэм юридическэ, физическэ лицэхэм яфитыныгъэхэм къащагъакIэ хъущтэп.

Адыгэ Республикэм псаунычъэм икъэухъумэнкIэ и Министерствэ иунашъу

Псаунычъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ябухгалтер шъхьаIэхэм ыкIи яврач шъхьаIэхэм экономикэ IофшIэнымкIэ ягуадзэхэм Iофэу ашIэрэм уасэ зэрэфашIыщт шIыкIэм къэкIуапIэу иIэхэр ухэсыгъэнхэм ехьылIагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 127-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм псаунычъэм икъэухъумэнкIэ и Министерствэ епхыгъэу щытхэм Iоф ащызышIэхэрэм лэжьапкIэу аратырэм епхыгъэ системэр гъэфедэгъэным ехьылIагъ» зыфиIоу 2009-рэ илъэсым мэкъуогъум и 22-м аштагъэр гъэцэкIагъэ хъуным, джащ фэдэу бухгалтерхэмрэ экономикэ къулыкъум ылъэныкъокIэ лажьэхэрэмрэ Iофэу ашIэрэм изытет нахьышIу шIыгъэным, псаунычъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ащылажьэхэрэр мылъкукIэ нахь кIэгъэгушIугъэнхэм апае **унашъо сэшIы:**

1. Мы къыкIэлъыкIорэр ухэсыгъэнэу:

1.1. Псаунычъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм ябухгалтер шъхьаIэхэм ыкIи яврач шъхьаIэхэм экономикэ IофшIэнымкIэ ягуадзэхэм Iофэу ашIэрэм уасэ зэрэфашIыщт шIыкIэр гуадзэу N 1-м диштэу.

2. Псаунычъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ къэралыгъо учреждениехэм яврач шъхьаIэхэм гуадзэу N 2-м къызэриIорэм тетэу ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэхэм кIэгъэгушIу тынхэр аIэкIагъахьэзэ ашIынэу.

3. Мы унашъом игъэцэкIэн зэрэкIорэм иуплъэкIун сэ сшъхьэкIэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу НЭТХЪО Разыет.

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхапэм и 17,
2010-рэ илъэс
N 200

НАРОДНЭ ПИСАТЕЛЭУ ЦУЕКЪО ЮНЫС ИЛЪЭС 70-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКI

ЦУЕКЪО Юныс

КЪАДЫРБЭЧ ИБЭЩШIЫГЪ

Тарихъ романым щыщ пычыгъохэр

(КъызыкIэлъыкIорэр мэлылъфэгъум и 9-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

...ИкIэрыкIэу джыри ащ къыIуагъ: «ЦIыф умыукIы; зыукIырэм суд тырашIыхьанэу ары...» Библием мыр щыщ. Сэ счIыпIэ Хъан, бытырбыф-бгырыс кIалэр, итыгъэмэ, олахьэ арэущтэу ымышIыныем, джаур Тхылъыр ымыгъэфедэныем. Сурэ гупсэмэ япцIыжьыщтыгъэп. Ым, КъурIан лъапIэм зыхигъэзэгъэни сшIэми-сымышIэми. Сэщ фэдэп, Хъан Уашъом къырахьыхыгъэ тхылъым хэшIыкI фыриIагъ, ЛъапIэу-Лъагэм къырарыгъэхьыхыгъэм. Къеджэни елъэкIы. Тэ сыд, ныбэм тыкъимыкIырапшIэзэ, Алахьталэм тыгуагъэкIыщтыгъэ, аужыпкъэрашъхьэм. Адэ. Джа «безбоязнэу» къакIохэрэмэ ялъэрыгъIыгъхэр ары, черкес-большевикхэр, Алахьыр афэлъэгъущтыгъэп, хьалэмэтба! Тэ тятэ ыжэ ыгъэуцухэрэп: Алахь закъом шъушIомын, шъо лIы шъухъущтмэ, ишIуагъэ нахь, иягъэ къышъуигъэкIыщтэп. Ары шъхьаем, мыжыкъмэ таущтэу аIора, паны дерутся, у холопов чубы трещат, ы! Зыпари сэ силажьэп. Зыфэслъэгъужьырэп. Татэ иIуагъэ нибжьи сытекIыгъэп. Шъыпкъэ, а зэман урыс Зиусхьан къэкIонэкIошхоми, ЯтIонэрэ Александри, адэдэр къариIогъагъэба, шъуихабзи зешъухьэ, шъуидини шъулэжьы, сэ гъогу къысэшъут! Мамрыкъо КIэй къэкIогъагъэба. КъариIуагъэм ежь пачъыхьэр епцIыжьыгъэп шъхьаем, Революцэшхом зэкIэри къызэIигъэхьагъ: ащ ишIэни къытишIагъ. Ащи фэлъэкIыщтыр. ЗыфаIорэр шъыпкъэ: лъыр зыгъачъэрэм ылъ цIыфым ыгъэчъэжьыщт. Хьакъ, чэтэ бгъуитIуц! Сыдми, къэсIон сымышI, сигъашIи дигъэзыхыгъэу, сшъхьаци къэрабышхор къыхэIагъэу, Тхылъ ШъхьаIэр къызэгосхынэу игъо сфалъэгъугъ, тынчыгъэ хэлъэу, сызэмыплъэкIыжьынэу джыри. Алахьталэр сишыхьат. Джары, Поэтыр, къызрыкIуагъэр, шIуми-бзаджэми ти Гирей лIэхъупхъэ сэ сызфехъуапсэрэр. Ори сыгу бгъэузыгъэ, сиджэнчыдз-ушхъухьэкIо гуIэлэжъ, хьашхым, уинасып ыпэ уплъэшъугъэп. УпэшIоплъыгъэгущэп, сэрмыгъу. Щэч хэлъэп, урысмэ яналмэс-налкъутэ хьалэл, тэ ти Псэтхьэ инэу сэ сыфэраз! Щытхъур ыджэжь! Ащ иIэмыркIэ, охътэл тешIэжьыгъэу, о уинэпкъ мамырмэ адэжь бгъэзэжьыгъагъэ. Шыкурышху. А-енасын, ар сыдым ымыуас, хьау, сыд фэдэ насыпыгъэшху! Ым, блэгъэшхо пфэхъугъэ Къушъхьэ КъопцIэжъхэр, гум пымыкIхэу, ари къызэунэкIыгъэхэу, ей! Ппсэ хэтIагъэхэу!

КъэсшIэн слъэкIырэп ыгу римыхьыгъэр мы уипсыхъо гупсэ цIыкIу?.. Уикъэлэ шъхьэIэ кIасэ ыпшъэкIэ мы речъэкIырэм, ым? АIэнасын! Блэонэу зыкъыпфигъэпсыгъагъэмэ сшIэн ыпэкIэ? О, о, Пушкин, о-о-о-ой и-яй-и... Хьилагъэ горэ. Арыгущ, цапэкIэ сыгу зыкIэсIыгъыгъэр. Арымэ, сыда ар зытыришIыхьэрэр, ыгу къызкIыпфэплъырэр? Къушъхьэ КъопцIэжъмэ, псыхъо джэгулэжъгъаулэмэ, зыгорэкIэ яшъугъумэ, нэмыплъ афешIыкъомэ? Хъопсанэр боу мэхъаджэ. Ежь фэмыдэу егъэшIэлъэтIанэм зишIугъомэ шхъухьанэкIэ афэгуитIумэ, ым, зыгорэкIэ? Шъхьэм къихьэрэр гъунэнчъ...

Ай-ай! Ащыгъум ежь Пушкиным, пчыпыджыныр зыкIиштагъэр, ыпэкIэ къикIырэ цIыфым зыфыпэшIуигъэуцуагъэр, Тхьэ сэIо?..

Тхьэм ихьакI, ащыгъум тэ ти Гиреий, Iупэ-бзапэкIэ мо Уашъом къехыгъэ тхылъым щыщ, пегъымбар Ибрахьимэ исурэмэ ащыщ, ыгу къэкIыжьыщтыгъэнкIи пшIэхэнэп, тобэстафилахь... Мы дэдэр:

— О, си Тхь, цIыфлъэпкъым исабыеу, о уиIэмыркIэ благъэ тфэхъугъэ цIыфым, пIэилъымкIэ шIу фэпшIэнэу сыолъэIу... — мыщ дэжьым енэгуягъо, зыфэлъаIорэм ыцIэ лIым къыримыIонкIэ, ащ ыцIэ ыгъэнэгъоджэщт, Пегъымбар Мыхьамодэ ипIурмэ ары хабзэу ахэлъыр, джаурым ыцIэ къыриIона шъыу! ИщыкIагъэп ар. ЛъапIэу Лъагэм ар къызилъэгъугъэр бэшIагъэ джыри. Къамзэгоу чIышъхьэм щыпшырэр къэзылъэгъурэм къылъэгъунба! НэгъэупIэпIэгъум къыкIоцI. ЗыфелъэIухэрэр ары къызфасIорэр. О, си Тхь, гукIэгъушIэр Оры, Оры гукIэгъур къызыпкъырыкIырэри... СыдигъокIи О сыпфэраз, шъхьащэу къыпфэсшIыщтым нибжьи шъхьас дэсымышIын...

Джыри зэ къэсэIожьы, кадет корпусым ыкIи Оркъхэр зыхэт полкым, Санкт-Петербург дэсых нахь мышIэми, мыслъымэн диным идесэхэмэ апылъыгъэх. Ефэнд шъхьафи яIагъ, Кавказым фэшI къадырагъэкIыгъэу, казнэм лэжьапкIи къыритэу, ары, Петербург Правительствэм ижалунэ, хьау, пачъыхьэм къыфигъэнэфагъэу. КъызэраIорэмкIэ, Хьут Мыхьамэти, ефэндри, жэмаоуи щымытэу, лъэуджыджым хэт зэпытэу, кIалэмэ афэшъыпкъагъ. Тхьэми ары. Хъан ар ылъэгъу къэс ефэнды ышIы шIоигъоу ицIыкIугъом ятэ къызэрэриIощтыгъэр ыгу къэкIыжьы. Делэщх ешIы. Ятэ ыпашъхьэ къыщечъыжьы. Ау гугъэм гъашIэр кIэхьагъэп. Уфитэп.

Сэ сяти, сщыгъупшахэрэп, тхьэм зыфигъэлIэщтыгъэр пхъашIэ сыхъунэу арыгъэ, уайуай, Къадырбэчышхом фэдэу. Адэ. Къощ къызэрэщычIэкIыжьыгъэр нэфэшъхьаф шъыпкъ. ЫIт Iори шымэ яу! Пхъэупсыным, синасып хэфагъэп, сызIэпищагъэп.

Арыба джы хъурэр, тызхэсмэ зэрашIы хабзэу, къэбар гушIуагъо горэ стхьакIумэ къызиIокIэ ары ныIэп пхъэупсыгъэр, шъхьадж засэрэр ары, сыгу къызыкIыжьрэр. ЗэрэсфэлъэкI тIэкIоу сытео. ШIоп аIошъ. КъэбарышIур мыщтэным фэшI. Сэр-сэрэу сэгъэшIагъо: арэущтэу, тибынхэр арэпышъ, чылэми щашIэу нибжьи слъэгъугъэп.

Чылэжъ, чылэжъ, сицIыкIугъом ипхъотэрыжъ! Тыдэ пхъыжьыгъэха а пстэури, къысаIу, сшIомыушъэф... Тыдэ шъущыкъотыха, Тхьэм зэриIуагъэу, хьау, нэнэжъхэм къызэрэттыраIуагъэу, силэгъухэу симылэгъухэуи синыбджэгъужъхэу «джэгуплъыры» илъэдагъэхэр? Шъори, тызипIур аталыкъкIэлэегъэджэжъхэри, лIэуж гъэшIоных пIонэу, тлъэ тытезгъэуцуагъэхэри, мардж, тыдэрэ жьау шъучIэсых, хьаумэ, мэшIошхо шъущыпэтых; сэрмыгъу, лIэуж щэкI-тIокIитIумэ, хьакъ-мэкъ армэумэ, анэхэр гъогуонэ чыжьэмэ гъэ къэсы къафэзыгъэпкIыщтыгъэхэр ошъо къатиблмэ акIыб шъори шъухъужьыгъэха?

Сыд гущэр тикъэрарыгъ тэ ащыгъум, ошъогум нэсэу пIастэр изыгъ: ТхьалIмэ я Аюбэ тыригъаджэщтыгъэ нэмыцыбзэм. Бзэр ымышIэу пIона, илъэс пчъагъэм фронтым иджэныкъо дэтыгъ, нэмыцмэ язэуагъэу, ы?! Ащ фэдэ мэхъуа, зэримыгъэшIагъэу абзэ? ПшIомакIа, ым, илъэс зэкIэлъыкIо пчъагъэр? Икърари ышIыгъагъ. МэкIэна, шъыпкъэмкIи, дипломыр джыбэм имылъмэ шIагъуа? Ары шъхьаем, орденыр, Жъогъо Плъыжьыр, гимнастеркэм, иджэнабгъэ, къыхэнэфыкIы, ей!

«Хенде хох!» — ошIэ-дэмышIэу къыхэгушIукIы джыри Аюбэ, ары, нэмыцыбзэкIэ, ыгу рихьыгъэшъ ары доскэм кIэрытыр къызэреджагъэр. Нэгуф, нэIукIыхьэ зэныбжьыр, начIэхэр, гушIом къызэфегъачъэх. «ТIысыжь, тфы пфэсэгъэуцу!» Однокашникым ыIэ къыдипхъотэягъ, «тфы» зыфагъэуцугъэм ехъопсагъ: «Аюб, сэ сыкъегъадж, Аюб, сэ сыкъегъадж!» «Хенде хох, Анзор, о къэIо къодыий ары ныIа! Мары «кол» джэдэжъ уиI». «Аюб, сэры а «колыр» зиер!» — къыхэкуукIы Колышникыжъыр. Якъубэ исыхьатыпэмэ зыкIи ябгъэпшэн плъэкIыщтхэп, узэрэфаеу — уфаемэ адыгабзэкIэ, урысыбзэкIэ е нэмыцыбзэкIэ, ошIэмэ цыхьаныбзэкIи! — уащыгущыIэн уфитыгъ, ау тхылъым, «Deutsch»-м зы хьарыф къуапэкIи ушIокIынэу амал иIагъэп. Джа дэдэр къыщышIы зэпытыщтыгъ Однокашникым, хымэ хьарыфхэр моу зыгорэущтэу, Аюбэ зэрэфаеу, Аюбэба, бзэм ежь къызэриIоу, къыгъэтхъыхьанэу иамал къыхьырэп, хьау, ыбзэгурэ ыIупшIэхэмрэ фэгъэIорышIэхэрэп. Мары къеджэ пэтзэ, заулэрэ къызэтыригъэуцуагъ, риIожьыгъ, зи къимыкIыхэ зэхъум, етIанэ Аюбэ тIэкIу къэгубжыгъ: «Хенде хох! Хъун, Анзор, мызэгъэгум зи пфэзгъэуцунэп, тIысыжь». «Сэ зэрэси «колыр» къыосIуагъэба, Аюб», — икIэрыкIэу Колышникыр къыхэкIэцIагъ. «Хенде хох, Пщымаф, зыгорэ къызэрэпIожьэу классым учIэзгъэцIыбгъукIыщт», — филъэдэкъыкIыгъ ар пIылы-сылы езыгъаIорэм. Зэошхом хьэзабэу хилъэгъуагъэр загъорэ къызэкIэожьышъ, тIэкIу шэнычъ тикIэлэегъаджэ. Сэ къасIомэ сшIоигъор нэмыц гущыIитIур лъэшэу зэрикIасэхэр ары, къызыщекIуи зыщимыщыкIэгъэ чIыпIэхэми. Джары! Тыфигъэчэфынэу арыгъэ, тыкIигъэгушIунэу. «Deutsch» закъоу чылэм дэлъым ащ тэ тыкъызэрэригъаджэщтыгъэр! Ащ тыкъызэрэригъаджэщтыгъэр! Тэщ нахьыжъыгъэхэба Однокашникым икуп, заом игъом нэмыцэу тичылэ дэсыгъэмэ закъыпашIыжьынэу къырагъажьэщтыгъэ, Аюбэ ар ыгу рихьыщтыгъэп, «млеко», «яйка» е «курка» ыIозэ, зыгорэм зишIытэжьы зыхъукIэ, ыгу темыфэу, IэпыощтыгъэI. Доскэм дэжь, къогъум къоуцонэу Iапэ фишIыщтыгъэ: «хенде хох». Сыдми, ихьащырыгъоу укъеджэхэщтмэ — «хенде хох, тфы пфэсэгъэуцу...» ТиIэтынэу пылъыгъ: гуIэщтыгъэ.

ГущыIитIур зы тшIыжьыгъагъэ тэ, кIалэхэмкIэ, «Хэндах» тIоти, тикIэлэегъаджэ теджэщтыгъэ, ыкIыб тызыхъукIэ. Анзор, Однокашникыжъыр, кIэхъопс зэпытызэ, мощ фэдизэу ритэкъухьэрэ «тфымэ» зэрахинышщтыгъэм фэшI!

«Хэндах» джары хьишъэу пылъыгъэр, цIэ лыеу пытшIэгъагъэр. Ау ежь, тинэмыц, иIофшIэгъумэ, къуаджэм дэс нахьыжъмэ, къыфыхахыгъэр нэмыкI шъыпкъ, «Шнапс» раIощтыгъэ. Моу ежь, Аюбэ, зэрэтигъашIэрэм тырихьэ хьазырэу, нэмыц къэIуакIэу агъэпсызэ. КъырагъэкIырэри тымышIэу, тызыкIэупчIэкIи къытIудысэжьыщтыгъэх: шъо ар шъушIэнкIэ шъуцIыкIущ!

...Тэ «тикъэрэу-къэрэу» джэгукIэхэр, шъыпкъэмкIи, цIыкIущэ дэдагъэх: нэф къэшъмэ — «Сэмаурыгъ», чэщ къэхъумэ — «Къангъэбылъыгъ» — партизанэу тыкъичъыжьыщтыгъэ... Зэо ужым натрыф хатэхэр кIыкIаеу кIыщтыгъэх, мэзышхох пIонэу. Сэ къысщэхъумэ сшIэрэп нахь, тэ тихьэблэ хатэхэр арыгъэх етIани шIэгъо дэдагъэхэр, хьау, модрэ чылэ пакIэми, темырымкIэ, колхоз шъофхэр зыщцыригъажьэхэрэми, щэрэч зани къыщагъакIэщтыгъэп. Плъапэ зэрахабдзэу уахэкIуадэу хьалэмэтыягъэх. НэIушъор, Iэлджэнашъор тхьэпэ пкъыежъмэ къызалъырэм зимышIэжьэу ебжьыбжьэу, синэфын! Ау хэта ар тащыщэу къизыдзэщтыгъэр?! Зы нэбгырэ цыкъи. «Партизаныр» зыцIэу. Ей-ей, ащ фэдэ тхэтыгъэп сэIо. Моу пчыхьэ пчэпэзэхэогъоу, хьау, чэтлъэежьыгъо лъэхъан зыфаIорэм игъоу, хьаблэм хэс кIалэхэм тэ тикъэлэпчъэIу тыщызэрэугъоищтыгъэх. Ым, ай тызэрэтхъэжьыщтыгъэр! Ты-партизан шъыпкъагъ. КупитIоу зыдгощынти, чэщыр тIу охъуфэ такъыфэубытыжьыщтыгъэп. Ар джы Гирей Хьарунэ къыфэсэIуатэшъ, сыкъегъэтэрэзыжьы, хьау, еIо «партизанэп» ар, «казаки-разбойники» нахь; къэзэкъмэ, кIэлэцIыкIумэ, якIэсагъ, черкесмэ арын фае къызтырахыгъэр, ым? НэмыкI вариантынкIи пшIэнэп. Хьау, хьау, аущтэу умыIуахэ, къызытетхыгъи щыIэп, къызэхэмылъхь, сэщхы етIани, къэзэкъхэмрэ разбойникхэмрэ тэркIэ зыгъэх, джэгукIэ тшIыжьынхэу, ащ тырыджэгужьынэу щытыгъэп, синыбджэгъужъ, ар къэмыIу. Зэошхоу аухыгъэм къынэуж ар къызежьагъэр. Тэ тятэ марышъ партизаныгъэба. Брянскэ мэзыжъхэр къызэпиулъэшъухьажьыгъэх. Ащ фэд, ТIыхъуцIыкIуи, Тумтэкъашъэкъомэ я ТIыхъуцIыкIу! Мыхэр ары, уфаемэ къыосIон, тэзыгъэшIагъэхэр. ТIыхъуцIыкIу нэмыIэмэ, ар боу суперпартизаныжъ, бжъэдыгъумэ нарэ рашIыкIыжьыгъэу!

Сикъэзэкъ благъэ икIэрыкIэу ынэгу сызыкIэплъэм, сыгу егъужьыгъ, кIо, хъун, Гарий, «вариантынкIи пшIэнэп», о уиIуагъэу, ыгу згъэIасэ сшIоигъуагъ. Хэт къыхихыгъэми нэнэжъмэ, арыгъэ, анахьэу сэ синэнэжъ, шIоигъоджагъ лъэшэу. ШIоигъоджэгъэ къодыеп, «джэгуплъыр Тхьэм римыгъэлъэдэных, натрыфыр шъоутэжьы» ыIоти цIацIэщтыгъэ.

Тэ ттхьакIумэмэ гъуанэ яIагъэп. Нахь шIункIы къэхъу къэс, нахь Iэлы тэхъу, тшъэ текIи фэд. Ащыгъур ары щти сыди зызэхэтымышIэжьыхэрэр, си А-Си лъапI, зэхэпшIэжьына зэхэшIэжьыгъо тимыфэмэ, кIыкIыкI Iоу натрыф хатэхэр къызэпэтэгъэджэжьых, умышIэмэ мэзыкъо Iэхъогъур къыхэхьагъ пIонэу, а-енасын! Ары, а къэмэпэжъхэри хатэмэ къатеощтыгъэх, пшIошъ гъэхъу! Тэ гущтэ Iае тэзыгъэшIырэр ахэр арэп, чылэ Абрэджыжъыр ары: натрыф кIырым изакъоп, урамыми, шъоф-бгъодж шъхьэндалъи — тыдэкIи мыщ ущыIукIэн плъэкIыщт ошIэ-дэмышIэу. АнэмыIэу зэндэрыкъэу зэшIосагъэу щыт къыоплъышъ. УгучIэ рехы. Абрэдж щынагъоштыгъэ. Щынагъоу, иягъэ къыуигъэкIынэу арыгъэп, чылэм дэсмэ, нахьыжъхэм, лъэшэу агу фыхэгъукIэу, орсэр IаплIкъорэгъышхоу фэнэгуихыгъэх сыдигъокIи. Ым, фэгумахэхэу, ашIотхьамыкIэу жабзэм идахэкIэ агъашIоу зэралъэкIы тIэкIу. Iулъхьэри ащ тIу фашIын. А пстэуми зы гуегъугуекI шъэф горэ ахэлъ. Ахэлъ шъыпкъ.

(Джыри къыкIэлъыкIощт).

Футбол. Урысыем изэнэкъокъу

Дахэу аублагъ

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Таганрог» Таганрог — 3:0.
Мэлылъфэгъум и 10-м мыекъопэ стадионэу «Юностым» щызэдешIагъэх.
Зезыщагъэхэр: В. Анисимов, М. Фролкин, А. Стипиди — зэкIэри Краснодар щыщых.
«Зэкъошныгъ»: Шэуджэн (Москаленко, 85), Кузнецов, Зеленский, Юдин, Батырбый, Сандаков, Балабанов (Панченко, 75), Жегулин, Романенко (Мальцев, 64), Уздэн (Такълый, 89).
Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Зеленский, 3 (1:0), Жегулин, 21 (2:0), Уздэн, 81 (3:0).

Футболыр зикIасэхэр ешIэгъум еплъых.

Урысыем футболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу ятIонэрэ купэу «Къыблэм» хэтхэм 2010-рэ илъэс ешIэгъур мэлылъфэгъум и 10-м аублагъ. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэр» стадионыкIэу «Юностым» щыIукIагъ «Таганрогым». Псыхъоу Шъхьэгуащэ ыкIыб щашIыгъэ стадионыр къэлэ гупчэм пэIудзыгъэми, футболыр зикIасэхэр ушъхьагъухэм алъымыхъухэу стадионым къэкIуагъэх. Шъыпкъэ, транспорт Iофыгъохэр дэгъу дэдэу зэхащэгъагъэхэу тлъытэрэп. Маршрутнэ автомобильхэр бэ хьущтыгъэхэп, лъэсэу кIуагъэхэри пшIы пчъагъэкIэ къалъытэщтыгъэх.

Пащэхэр къафэгушIох

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Муратэ зэнэкъокъум хэлэжьэрэ командэмэ, спортыр зикIасэмэ къафэгушIуагъ футбол ешIэгъухэр зэрэрагъэжьэхэрэм фэшI. Командэхэм гъэхъагъэхэр ашIынэу ар къяджагъ. «Зэкъошныгъэм» зыкъиIэтыжьынэу, футболыр зикIасэхэу къылъыплъэхэрэр нахьыбэрэ ыгъэгушIонхэу фэлъэIуагъ.

АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Муратрэ ащ игуадзэу Джармэкъо Юсыфрэ ешIапIэм ипчэгу къихьэхи, стадионэу «Юностым» хэгъэгум изэнэкъокъу хэхьэрэ ешIэгъур апэрэу зэрэщызэхащэрэм фэшI спортыр зикIасэмэ къафэгушIуагъэх. Мыекъуапэрэ Таганрогрэ яфутбол командэхэм якапитанхэу Сергей Сандаковымрэ Александр Степановымрэ Урысые Федерациемрэ Адыгэ Республикэмрэ якъэралыгъо быракъхэр стадионым щаIэтыгъэх. ЕшIэгъум исудья шъхьаIэу В. Анисимовым футболистхэр ешIапIэм ригъэблагъэхи, зэIукIэгъур аублагъ.

ЛъэкI зиIэм угъэгугъэ

«Зэкъошныгъэр» ыпэкIэ зэрэлъыкIотэщт амалхэм игупшысэщтыгъ, хьакIэмэ якъэлапчъэ зэрекIущтым нахь дэгуIэщтыгъ. «Таганрогым» икъэлапчъэ ыпашъхьэ футболисти 10-м нахьыбэ щызэIуупIагъэу Iэгуаом лъыбанэхэзэ, Тихон Зеленскэм зидзи, ешIапIэм зыщытефэным Iэгуаор хьагъэм шъхьэкIэ ридзагъ.

Уздэн Роман ухъумакIом зыIэкIэкIыым Iэгуаом лъычъэн имурадыгъ, ау шапхъэхэр хьакIэмэ яфутболист ыукъохи, кIуапIэ къыритыгъэп. Судьям тазырыр ыгъэунэфыгъ. Метрэ 20 фэдизкIэ зыпэчыжьэ къэлапчъэм Вадим Балабановыр лъэшэу дэощтым фэдэу Iэгуаом зытырищэягъ... ХьакIэмэ якъэлапчъэ ыпашъхьэ «дэпкъышхо» къагъэуцугъагъ. В. Балабановыр Iэгуаом блэчъыгъ, Игорь Жегулиныр ошIэдэмышIэу къэлапчъэм дауи, хьагъэм Iэгуаор щычэрэгъугъ — 2:0.

Гупшысагъэ хэлъэу «Зэкъошныгъэр» ешIэщтыгъ. Тифутболистхэм ешIапIэм ыбгъухэри, гупчэри къызыфагъэфедэхэзэ, псынкIэу ухъумакIохэр къызэранэкIыщтыгъэх, Р. Уздэныр шъхьэкIэ дахэу тIогъогогъо «Таганрогым» икъэлапчъэ дэуагъ, пчъагъэм хигъахъо зэрэшIоигъор ащ къыхэщыщтыгъ.

Софие пае

МэфитIукIэ узэкIэIэбэжьмэ, Уздэн Роман пшъэшъэжъыеу къыфэхъугъэм Софие фаусыгъ. Сергей Мальцевыр джабгъу лъэныкъом щыIэу Iэгуаор ыпэкIэ чыжьэу ытыгъ. Р. Уздэным ухъумакIори, къэлэпчъэIутыри ыгъэплъэхъухи, Iэгуаор хьагъэм ридзагъ.

Игорь Жегулиныр ыпэкIэ илъыгъ.

Р. Уздэным стадионым дэсхэри, игъусэ футболистхэри фэгушIуагъэх. Софие пае Iэгуаор къэлапчъэм зэрэдидзагъэм фэшI тигуапэу тыфэгушIуагъ.

ЕплъыкIэхэр

— ЕшIэгъур сыгу рихьыгъ, стадионым нэбгырабэ къызэрэкIуагъэм тигъэгушIуагъ. Футбол дахэ мыгъэ къэдгъэлъэгъо тшIоигъу, — къытиIуагъ Игорь Жегулиным.

— «Зэкъошныгъэр» дэгъоу ешIагъ, хьакIэхэр бэрэ тикъэлапчъэ къыдэуагъэхэп. УхъумакIохэм, зэкIэ тифутболистхэм сафэраз, — еIо къэлэпчъэIутэу Шэуджэн Борисэ.

Уздэн Роман къыIуагъ: «Зэкъошныгъэм» дэгъоу къыщытпэгъокIыгъэх. Шэуджэн Бориси, сэри Налщык тыкъикIыгъ. «Зэкъошныгъэр» ыпэкIэ лъыкIотэн ылъэкIыщт. Апэрэ ешIэгъум спортыр зикIасэхэр къыщытэплъыгъэх. Iэгу къызэрэтфытеощтыгъэхэм тигъэгушхощтыгъ. Пшъашъэ къызэрэсфэхъугъэм фэшI къысфэгушIуагъэмэ «тхьашъуегъэпсэу» ясэIожьы».

Пресс-зэIукIэр

«Таганрогым» итренер шъхьаIэу Юрий Нестеренкэр зипэщэ футболистхэр зэрешIагъэхэм ыгъэрэзагъэп. ТекIоныгъэр къыдэзыхы зышIоигъо футболистхэр ынэхэр жъуагъом фэдэу къэшIэтынхэ фаеу ащ ылъытагъ. Таганрог щыщхэм зэгурыIоныгъэ ешIапIэм къыщагъэлъэгъон алъэкIыгъэп. Ю. Нестеренкэр «Зэкъошныгъэм» итренер шъхьаIэу ЗекIогъу Муратэ фэгушIуагъ. Жьы акIэтэу тифутболистхэр ешIагъэхэу къыIуагъ.

ЗекIогъу Муратэ футболыр зикIасэхэр «Зэкъошныгъэм» зэригъэгушIуагъэхэр, командэр ыпэкIэ чыжьэу зэрэплъэрэр игупшысэхэм къахигъэщыгъ.

Купым хэтхэр зэрешIагъэхэр: «Дагдизель» — «Батайск» — 2:1, «Автодор» — «Энергия» — 1:2, «Митос» — СКА — 2:0, «Черноморец» — «Бислъан» — 2:1, «Кавказтрансгаз» — «Мэщыкъу» — 0:3, «Торпедо» — «Краснодар-2000" — 1:0.

«Зэкъошныгъэр» мэлылъфэгъум и 17-м Ставрополь щыIукIэщт чIыпIэ командэу «Динамэм».

ТекIоныгъэм ия 65-рэ илъэс ипэгъокI

Ветеранхэр зэдешIэх

ТекIоныгъэм ия 65-рэ илъэс фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъухэр футбол цIыкIумкIэ Мыекъуапэ щэкIох. ЗэIукIэгъухэм спортым иветеранхэм якомандэ 12 ахэлажьэ.

АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитетрэ фирмэу «Дизайнымрэ» зэнэкъокъур зэхащагъ. ЗэIукIэхэм ясудья шъхьаIэр Пэнэшъу Мыхьамод. Ащ къызэрэтиIуагъэу, самбэмкIэ дунаим, Европэм, Урысыем ячемпионхэри зэнэкъокъумэ ахэлажьэх.

Апэрэ ешIэгъухэр зэраухыгъэхэр: «Дизайн» — «Мотодром» — 8:1, «Лавина» — «МебелышI» — 3:1, «Звезда» — «Спорттур» — 3:0, «Дизайн-2» — «Джокер» — 2:1, «Квант» — «Спортмастер» — 0:1, «Щагъдый» — «Зиусхьан» — 5:3.

Зичэзыу ешIэгъухэр шэмбэтым щыIэщтых.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Тиконцертхэр

Налщык — Мыекъуапэ — Щэрджэскъал

Зэкъош республикэхэм яартистхэр зыхэлэжьэрэ концертхэр Налщыки, Щэрджэскъали, Мыекъуапи ащэкIох. Адыгэ Республикэм иорэдыIохэм, къэшъуакIохэм, музыкантхэм япчыхьэзэхахьэ джырэблагъэ Налщык щыкIуагъ.

Орэдусэу, музыкантэу ЛIыбзыу Аслъан, тиартист цIэрыIохэу Нэхэе Тэмарэ, Эльдэрэ Айдэмыр, нэмыкIхэми лъэпкъ мэкъамэхэр агъэIугъэх, орэдхэр къаIуагъэх. Ансамблэхэу «Жъыур», «Гуфитыр», нэмыкI музыкантхэр концертым хэлэжьагъэх.

ЛIыбзыу Аслъан ипчыхьэзэхахьэу «Къашъо» зыфиIорэр АР-м и Къэралыгъо филармоние непэ щыкIощт. Мэлылъфэгъум иаужырэ мафэхэм Щэрджэскъалэ тиартистхэм концерт къыщатыщт.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием и зыдэщыIэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къэтхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьырэп.

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 6171
Индексхэр 52161 52162
Зак. 000

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00